శ్రీ కూర్మ క్షేత్ర మాహాత్మ్య సంగ్రహము.

మరియు

శ్రీ కూర్మనాథ స్తవము.

(ఆంధ్రపద్య సహితము)

గ్రంథకర్త:
శ్రీ ఉభయ వేదాంత మహోదధి,
ఆయుర్వేద మహోపాధ్యాయ,
ఆయుర్వేద స్థాపక, వైద్య విద్యానిధి,
పండిత, తి. ప. రామానుజస్వామిగారు
శ్రీ రామతీర్థము.
(విశాఖజిల్లా)

విజయనగర మండలి
శ్రీ కృష్ణా పవర్ ప్రెస్ నందు ముద్రితము.
(మొదటికూర్పు 1000 ప్రతులు)

వెల రు 0-50
(ఏబది నయాపైసలు

పీఠిక.

శ్రీ కూర్మగ్రామము నాయొక్క [illegible] చిన్నతనమునుండియు నాకా గ్రామమునందు [illegible] నివాసము కలుగుచుండెను. అప్పటి [illegible] నట్టియు, ఇటీవల నాకుశ్వశురులగునట్టియు [illegible] శ్రీ ఉ॥ వే॥ శ్రీమాన్ ని.కం. రామానుజాచార్యస్వామి [illegible] శయులును, వారి యన్నగారగు కీ॥ శే॥ శ్రీ [illegible] శ్రీమాన్ తిరువేంగడ రామానుజాచార్యస్వామివారును, తమ్ములగు కీ॥ శే॥ ఉ॥ వే॥ శ్రీనివాస భాగవతా[illegible] చార్యులుగారును నాకు విద్యాగురువులై [illegible] శ్రేయస్సులకు మూలభూతులైయుండిరి. వారి [illegible] ననే నేనొక వ్యక్తినై పండితబృందమున [illegible] గలిగితిని.

ఈ శ్రీకూర్మనాథ స్తవము నాకుండెడి భక్తి [illegible] చేత (1955 సం॥ రము) మన్మథనామ సంవత్సర [illegible] బహుళ ద్వాదశి నాడు జరిగిన శ్రీకూర్మ జయంతి [illegible] ర్భమున (ముగించి) స్వామికి సమర్పింపబడెను.

శ్రీ కూర్మక్షేత్రమందు నిత్యనివాసము [illegible] యందు మిక్కిలి ప్రేమాదరములుకల శ్రీ [illegible] ములు దీని నచ్చొత్తింప గుతూహలపడి [illegible] కూర్చి దీనిని ముద్రింపించిరి.

ఇందు సంస్కృత శ్లోకములేగాక తెలుగు పద్యములుఁగూడఁ గొందఱి కోర్కెపయిని నేనే రచించి పొందుపరచితిని.

తెలుఁగునను సంస్కృతమునను పద్యరచన చేయు శక్తిలేనివాఁడనైనను నాకుండెడి ఉత్సాహముచేత సాహసించితిని.

ఇందలి దొసఁగులను విజ్ఞులు సవరించి నన్ను కృపతో జూతురని నమ్మికొని దీనిని బ్రకటించుట కంగీకరించితిని.

ఇట్లు,

రామతీర్థము.
1—6—1959

సర్వజన హితేచ్ఛుఁడగు
గ్రంథకర్త.

—♦ శ్రీ కూర్మక్షేత్ర మాహాత్మ్య సంగ్రహము. ♦—

శ్రీ కూర్మక్షేత్రము ప్రస్తుతము ఆంధ్రప్రదేశ రాష్ట్రములో శ్రీకాకుళం జిల్లాలో శ్రీకాకుళమునకు తూర్పుగా తొమ్మిది మైళ్ళ దూరములో సముద్ర ప్రాంతమునయున్నది. దీనికి పోవలెనన్న శ్రీకాకుళమునుండి బస్సు సదుపాయములు ఎక్కువగానున్నవి.

ఇది చాలా ప్రాచీనమైన క్షేత్రము. పద్మపురాణములోను, బ్రహ్మాండ పురాణములోనుగూడ ఈ క్షేత్రమునకు సంబంధించిన చరిత్రయు, మాహాత్మ్యమును చెప్పబడియుండుటచేత దీని ప్రాచీనత సుప్రసిద్ధమైయున్నది.

—* క్షేత్రావతరణ సంగ్రహచరిత్ర *—

కృతయుగములో శ్వేత చక్రవర్తియను మహారాజు దక్షిణ సముద్రతీరమునందు రాజ్యమేలుచుండెను. ఆయన భార్య మహాపతివ్రత. భగవద్భక్తురాలు. ఆమె ఒకప్పుడు హరి వాసర (ఏకాదశి) వ్రతము నాచరించుచుండగా భర్తయగు శ్వేతచక్రవర్తి కామాతురుడై భార్యయున్న గృహములోనికి పోయెను. ఆమె భర్తను సన్మానించి ఆసనము పైన కూర్చుండజేసి తనవ్రత భంగమగునని భయముచేత అంతఃపురములోనికి పోయి శ్రీహరిని ధ్యానించుచు తన వ్రతభంగము కాకుండ

కాపాడుమని వేడుకొనెను. అప్పుడు శ్వేతరాజు భార్యను వెదకుచు లోనికిపోవుచుండగా శ్రీహరి ఆజ్ఞచేత గంగా భవాని ఒక పెదురుపొదనుండి ఉప్పొంగి రాజునకును భార్యకును నడుమనుండి పారుట కారంభించెను (దీనినే ఇప్పుడు "వంశధారానది" అని వ్యవహరించెదరు.) అప్పుడు రాజు ప్రవాహభీతిచేత నొకపర్వతము మీదకు పరిగెత్తి లోకమంతయు వింతగా చూచుచుండెను. అప్పుడు పరివారములో నొక వృద్ధమంత్రి ఇదియంతయు తమ భార్యయొక్క హరిభక్తి ప్రభావమని అందలి యధార్థమును నివేదించెను. వెంటనే చక్రవర్తి పశ్చాత్తాపమును పొంది పరిశుద్ధుడై వంశధారా నదియొడ్డున తపస్సుచేసెను. అప్పుడతని కీశ్వరుడు ప్రత్యక్షమై కావల సిన వరమును కోరుకొమ్మనగా రాజు తనకు శ్రీహరి ప్రత్యక్షమై దర్శనమిచ్చునట్లు వరమడిగెను. దానికా యీశ్వరుడు శ్రీహరిని గురించి ఆయనయొక్క మంత్రి మును జపించమనిచెప్పి నారదునివల్ల ఆ మంత్రమును ఉపదేశము కమ్మనిచెప్పి అంతర్ధానమును పొందెను. శ్వేతచక్రవర్తి నారదుని కటాక్షము సంపాదించి ఆయన వలన శ్రీవిష్ణుమంత్రమును నుపదేశముపొంది తిరిగి "చక్ర తీర్థము"ను పుష్కరిణియొడ్డున కొన్ని శతాబ్దములు జపిం చుచుండెను. శ్రీహరి కృప కలుగలేదు, అప్పుడు గ్రీష్మ (వేసవి) కాలములో పంచాగ్ని మధ్యయందును, వర్షా కాలములో వర్షధారలలోను, హేమంత (శీత) కాలము లో జలమధ్యమందును నిలచి జపించెను. కాని అప్పటి కిని శ్రీహరిప్రత్యక్షము కాలేదు. పిమ్మట నాలుగు ఫిరం

కత్తులను మీదకు కొనలుండునట్లు పాతి వానిపై కెగిరి
కూర్చుండి (రక్తధారలు కారుచుండగా) తిరిగి జపము
చేయ నారంభించెను. కృతయుగమగుటచేత అతనిప్రాణం
శల్యాగతమై యుండుటవలన మరణించలేదు. అప్పుడు
నారదమహర్షి రాజుయందలి కృపవలన శ్రీహరిని పరిపరి
విధముల సన్నుతులాడి ప్రార్థింపగా శ్రీహరి [illegible]
రూపముతో చక్రతీర్థమునుండి ప్రత్యక్షమాయెను. అట్లు
ప్రత్యక్షమై జీవితావశిష్టుడైయున్న శ్వేతరాజును కృపతో
ఓదార్చి శ్రీహరి [illegible] రూపముతోనే నారదుడు
శ్వేతచక్రవర్తి వెంటరాగా వక్రతీర్థము వద్దకు విచ్చేసి
అచ్చట తననుగూర్చి తపము చేయుచున్న [illegible]
మహామునిని కటాక్షించి పిమ్మట శ్వేతశైలమను పర్వ
తమునకు వచ్చుచుండెను. అప్పుడు ఉపవాసములచేతను
రక్తమాంసములు క్షీణించుటచేతను శ్వేతరాజు పర్వ
తము నెక్కుట కశక్తుడై తొట్రుపడుచుండగా శ్రీహరి
హుంకారముచేసెను. అంతట ఆపర్వతము భూమిలోనికి
క్రుంగిపోయి అచ్చట సమస్థల మేర్పడెను. క్రమముగా
వారు ముగ్గురు (శ్రీహరి, నారద, శ్వేతరాజులు) ఆపర్వత
శిఖర స్థానములోనున్న మఱ్ఱిచెట్టు నీడకు చేరిరి. అచ్చట
నీరు లేనందున శ్రీహరి తమచక్రమును ప్రయోగించి ఒక
ఖాతము (రంధ్రము)ను చేసెను. దానినుండి అమృత
సమానమైన జలము బయలుదేర అచ్చటనొక [illegible]ము
గా ఏర్పడెను. ఇదియే సుధాకుండము, చక్రకుండము, శ్వేత
పుష్కరిణి మొదలైన పేర్లతో పిలసెను. [illegible]
నుండి శ్రీలక్ష్మీదేవి అవతరించి శ్రీహరితో [illegible]ను.

అప్పుడు శ్రీహరి ఆ ప్రదేశములో తానుస్థావరముగా నివ
సింప సంకల్పించు చుండగా శ్రీదేవి ఇట్టి పాప పంకిలమైన
ప్రదేశమునందు తమరు నివసింపతగదని ఎదురాడగా
ఆమెను మందలించి ఆర్తులను పతితులను సంరక్షించు
సంకల్పముతో శ్రీయుతపతి శ్వేతరాజునకు ప్రత్యక్షమైన
కూర్మరూపముతోనే అచ్చట స్థావరరూపుడై వేంచేయ
గా శ్రీదేవికూడ స్వామి నెడబాయలేక శ్రీకూర్మనాయకీ
రూపముతో నచ్చటనే స్థావర ప్రతిష్ఠితురాలై
యుండెను.

పిమ్మట శ్రీకూర్మనాథుడు బిల్ల (అడవిజాతి) ప్రభు
వునను గ్రహించి ఆతడు సేవించు దిక్కయిన పశ్చిమము
వైపు ముఖము తిరిగి సేవయిచ్చిరి. ఇప్పటికిని శ్రీకూర్మ
నాథుడు శ్రీకూర్మనాయకిగూడ పశ్చిమ ముఖముగానే
యుంటున్నారు. ఆబిల్లరాజువలన పుష్కరిణికి సోపాన
ములను నిర్మింపజేసిరి. శ్వేతరాజున కాజ్ఞయిచ్చి శ్రీకూర్మ
విమానమును ఆలయమును నిర్మింప చేయించుకొనెను.
శ్వేతచక్రవర్తి నారద సహాయముచే బ్రహ్మను ప్రార్థిం
చగా ఆబ్రహ్మవచ్చి శ్రీకూర్మనాథునియొక్కయు శ్రీ
కూర్మనాయకియొక్కయు ప్రతిష్ఠను [illegible] నెర
వేర్చి గోపాలమంత్రముతో శ్రీకూర్మనాథుని ఆరాధన
చేయుచు కొన్నదినములకు సమ్మతుడు [illegible]
కారాధన క్రమము నుపదేశించి తాను సత్యలోకమున
కేగెను. అదిమొదలు శ్రీకూర్మనాథుడు భక్తజనులను
అనుగ్రహింపుచు శ్రీకూర్మక్షేత్రమునందు సుప్రతిష్ఠితు
డై లక్ష్మీసహితముగా వేంచేసియుండెను.

ఇంకను శ్రీకూర్మనాథుని వలన సంరక్షింపబడిన అనేక భక్తుల చరిత్రలు స్థలపురాణములో వివరముగా తెలుపబడి యున్నవి. ఒకప్పుడు దూర్వాస మహర్షి వచ్చి యీ క్షేత్రమును దర్శించినట్లు బ్రహ్మాండ పురాణములో చెప్పబడినది. మఱియు ద్వాపరయుగాంతరములో శ్రీబలరామస్వామి భారతయుద్ధ కాలమున తీర్థయాత్ర చేయుచు ఈ క్షేత్రమునకు వచ్చి స్వామిని దర్శించినట్లు నిదర్శనము లున్నవి.

కాలక్రమముచేత కలియుగములో ఒకప్పుడు శైవమతస్థుల ప్రాబల్యము హెచ్చుగానున్నప్పుడు ఈ క్షేత్రమునుగూడ ఈ ప్రాంతమందుండు శైవస్థలములతో బాటు శివస్థలముగా మార్చి తమ ఆగమపద్ధతికి తీసికొని వారి స్వామిని కూర్మేశ్వరుడని వ్యవహరింపుచు వచ్చిరి. కలియుగము నాల్గువేల సంవత్సరములు గడువగా శ్రీరామానుజాచార్యులీ స్థలమునకు భగవంతుని ప్రేరణచేత వచ్చి తిరిగి ఈ స్థలమును విష్ణు స్థలముగా ప్రకాశింపచేసిన వృత్తాంతము సుప్రసిద్ధముగానున్నది.

— ♦ శ్రీకూర్మనాథుని ప్రసాద మహిమ ♦ —

శ్రీకూర్మనాథుని ప్రసాదమహిమను గూర్చి అనేక ప్రభావములు కలవని కొన్ని ఈ క్రింది ప్రసిద్ధ చరిత్రల వలన తెలియుచున్నది.

తిలోత్తమయను దేవదాసి శ్రీకూర్మనాథుని ప్రసాదము తాను తక్కువ జాతిలో బుట్టుటచేత పుచ్చు

కొనుటకు అర్హతలేదని స్వామి పరిజనము ధిక్కరించగా పరితపించి వశాంగ మహాముని నాశ్రయించి ఆయన వలన నృసింహమంత్రము నుపదేశము పొంది నరసింగ పాతాళమను తీర్థము నొద్దను తపస్సుచేసి శ్రీనరసింహ దేవుని వరమువలన ప్రసాదమును పుచ్చుకొనుటకు అర్హతను పొందెను. పిమ్మట కొంతకాలమునకు శుచిచిత్తుడను బ్రాహ్మణుడు ఆ తిలోత్తమను మోహించి కలసి తరువాత తక్కువ స్త్రీతో సంపర్కము కలిగినదని తెలసి పశ్చాత్తాపపడి మూర్ఛనొందియుండగా శ్రీకూర్మనాథుని ప్రసాదమును ముక్కున కరచుకొని యొకకాకి అచ్చటికి వచ్చి విదల్చగా ఆప్రసాదము యొక్క స్వల్పకణము (చిన్నముద్ద) ఆతని నోటియందు పడెను. వెంటనే శ్రీకూర్మనాథుని ప్రసాద మహిమచేత తెలివివచ్చి చతుర్భుజములతో శ్రీవిష్ణువుయొక్క సాకారమును లభించి ముక్తుడయ్యెనని స్థలపురాణమునందు చెప్పబడెను.

అట్లే శ్రీకూర్మనాథునిచేత కృపచేయబడిన అప్పమను భక్ష్య ప్రసాదము ఒకరాజపుత్రునికి శత్రువులను జయించుటకు విష్ణుచక్రమై సహాయపడెనని అందే చెప్పబడినది.

ఇటీవల ఒక అర్చక స్వామికి శరీరమునందు శ్వేతకుష్ఠు (బొల్లి) బయలుదేరగా ఆయన పెద్దల ఉపదేశము వలన శ్రీస్వామివారి అభిషేక జలమునింకించుగుండు తొట్టెలోని అభిషేక జలమును ప్రతిదినము మూడు పురిసిళ్లు పుచ్చుకొనుచు ఆతొట్టెలోని అడుగు మన్నును మచ్చ

లకు రాసికొనుచు శ్రీస్వామి వారారగించిన ప్రసాదము నే పుచ్చుకొని ఆకలిని తీర్చుకొనుచుండగా కొద్ది రోజులలో ఆవ్యాధి ఆయనకు పూర్తిగా పోయెనని ఇప్పటికి పెద్దలు కొందఱు ప్రత్యక్షముగా చూచినవారు చెప్పుచుందురు.

—* సంతాన ప్రాప్తి *—

శ్రీకూర్మనాథుని భక్తితో సేవించిన అనేకమందికి సంతానములు లభించి ఆనందించుచున్నారు. దానికి కారణము మేమనగా ఈ క్షేత్రమునందు శ్రీకూర్మనాథుని ప్రతిష్ఠను ఆరాధనము బ్రహ్మ మొదలుకొని ఇప్పటివఱకు గోపాల మంత్రముతో జరుపబడు చుండెను. గోపాల మంత్రము సంతానప్రదమని ప్రతివారికిని తెలిసిన విషయమే. ఈ క్షేత్రమునకు అధికారులుగా వచ్చియుండిన అనేక ఉద్యోగుల కిచ్చటికివచ్చిన తరువాత శ్రీకూర్మనాథుని భక్తితో సేవించుట వలన సంతానప్రాప్తి కలుగుచుండుట అనుభవము.

—* శనిదోష నివారణ *—

జన్మకాల విశేషమువలన ఎవరికైనను ఎప్పుడైనను దుష్టగ్రహచారము వలన శనియొక్క పీడకలిగినచో ఈ క్షేత్రమందు శ్రీకూర్మనాథుని కొన్నిదినములు భక్తితో సహస్రనామార్చనలతో పూజించిన యెడల ఆశని దోషము శాంతించి శుభము కలుగుట ఇచ్చటి క్షేత్రవాసులకు అనుభవ సిద్ధముగానున్నది.

— ఇచ్చటి స్వామివారల వివరము —

ఈ క్షేత్రమునందు వేంచేసియుండు స్వామివారలలో ధ్రువులు శ్రీకూర్మనాథులు, కౌతుకబేరము శ్రీగోవిందరాజస్వామివారు, ఉత్సవబేరము శ్రీచక్రనారాయణస్వామివారు, బలిబేరముబలినారాయణస్వామివారు, శయనబేరము శయన నారాయణస్వామివారు.

ఇందు ధ్రువబేరమగు శ్రీకూర్మనాథులు భిల్లుని కటాక్షించుటకు పశ్చిమాభి ముఖముగా వేంచేసియున్నారని యిదివరలో చెప్పబడెను. మిగిలిన స్వామివార్లు తూర్పుముఖముగా వేంచేసియున్నారు. శ్రీకూర్మనాయకి అనుపేరులో శ్రీమహాలక్ష్మి అమ్మవారు స్వామివారికి వామ (ఎడమ) భాగములో పడమటి ముఖముగానే ప్రత్యేకమైన ఆలయములో వేంచేసియున్నారు. వీరు చతుర్భుజములతో నున్నారు. శ్రీ గోవిందరాజస్వామికి కేశవప్పెరుమాళ్ అని పూర్వము వాడుకయుండెను. వీరు నాలుగు భుజములతోను వరుసగా కుడివైపు క్రింది హస్తము మొదలు ఎడమవైపు క్రింది హస్తము వరకు పద్మము, శంఖము, చక్రము, గదయు ధరించియున్నారు గోవిందరాజులకు కుడివైపు చక్రము ఎడమవైపు శంఖముండుట ప్రసిద్ధము. వీరు కేశవపెరుమాళ్లని తెలియుటకు కుడివైపు శంఖము ఎడమవైపు చక్రము కలదని పెద్దలు చెప్పుదురు. వీరిధ్యానశ్లోకమిది :-

శ్లో॥ శ్రీకేశవం కరతలోద్ధృత రమ్యపద్మం
చంద్రప్రభావిశద నిర్మల పాంచజన్యం
కల్పాంతకోటి రవిభాస్వరరమ్య చక్రం
వందే గదాలసితమిందు సమాన వక్త్రమ్॥

ఈ స్వామివారిని (శ్రీ) రామానుజాచార్యులు శ్రీకూర్మమునకు విచ్చేసి (శ్రీ)కూర్మనాథుని స్థలమును విష్ణుస్థలముగా ప్రకాశింపచేసిన కాలములో తమతో వేంచేయించుకొని వచ్చియుండిరనియు, ఇచ్చట కౌతుక బేరమును పూర్తి చేయు నిమిత్తము వీరినిచ్చట వేంచే యించి తాము వెళ్లిరనియు ఐతిహ్యముకలదు. మఱికొంత కాలమునకు శ్రీనరహరి తీర్థులను మాధ్వయతీశ్వరులు ఈస్థలమునకువచ్చి తమఆరాధనలోనుండు శ్రీసీతారామ లక్ష్మణుల చేర్తినికూడ ఇక్కడ వేంచేయించి వెళ్లిరని చెప్పుదురు. ఆచేర్తికూడా ఇప్పుడు కౌతుకబేరముగా ఇచ్చటనుంటున్నది. ఇటీవల ఈ శ్రీరాముల చేర్తిలో శ్రీలక్ష్మణస్వామివారి విగ్రహము కారణాంతరము చేత నష్టముకాగా ఈస్థలములోనుండు శ్రీభాష్యం వేదాంతా చార్యులుగారను శ్రీవైష్ణవోత్తములు ।తిరిగి ఆవిగ్రహ మును నిర్మింపచేసి ప్రతిష్ఠించిరి. ఈవృత్తాంతము పడమటి బేడాస్తంభములలో నొకదానియందు చెక్కబడియున్నది

ఇంకను శ్రీ కూర్మదేవాలయములోని బేడాలో నైఋతిమూలను (శ్రీ) ముకుందనాథస్వామి అనబడు వైకుంఠనాథుల ఆలయముకలదు. ఈసన్నిధిలో శ్రీవైష్ణ వులగు పెద్దలు గ్రంధకాలక్షేపములు చేయుచుందురు శ్రీ కూర్మనాథుని గర్భాలయమును నుత్తరదిక్కునను శ్రీ రామానుజాచార్యుల ఆలయముకలదు. ఇచ్చట వేంచేసి యుండు శ్రీరామానుజుల విగ్రహము శ్రీరామానుజా చార్యులు శ్రీకూర్మనాథులను ప్రకాశింపచేసిన కాలము లో ఈ క్షేత్రమందలి వైష్ణవబృందము గొనక్క ప్రాతిష్ఠినప్పైసి

వారంగీకరించి తమప్రతికృతిగా వేంచేయించిన శిలావిగ్ర హమని చరిత్రకలదు. కాబట్టి శ్రీరామానుజాచార్యుల సమకాలములో వారి సమక్షములో ప్రతిష్ఠింపబడిన శ్రీరామానుజుల సన్నిధియను విశేషమిచ్చటకలదు. ఈ రామానుజులవారు శ్రీకూర్మనాథునికి కుడిపార్శ్వములో వేంచేసియుండి స్వామి ఆరాధనను స్వయముగా సమర్పిం చుచున్నట్లున్నారు. శ్రీరామానుజాచార్యుల కాలము లోనే పడమటివైపుకూడా ధ్వజస్తంభము ప్రతిష్ఠింప బడినది.

ఇంకను పదుగు రాళ్వార్ల సన్నిధికూడ శ్రీరామా నుజుల సన్నిధికి కుడివైపునున్నది. ఈ దేవాలయములో వాయవ్యమూలను దుర్గయని చెప్పబడు ఆవరణ దేవత యొక్క ఆలయముకలదు. ఇది శ్రీవిష్ణు దేవాలయావ రణ దేవతగా విలసిల్లుచున్నది.

స్థల విశేషములు

శ్రీకూర్మనాథుల గర్భాలయమునకు శ్రీకూర్మ విమానమనియు, గాంధర్వ విమానమనియు పేర్లు. ఆలయ మునకు తూర్పుగా పుష్కరిణికలదు. దీనికి శ్రీకూర్మ పుష్కరిణి, శ్వేతకుండము, సుధాకుండము, చక్రకుండము కూర్మకుండము అను పేర్లు. శ్రీశ్వేతచక్రవర్తికి ప్రత్యక్ష మై ఆయనతోను నారదునితోను కలసి శ్రీకూర్మనాథులు విచ్చేసి స్థిరవసతిని అంగీకరించిన విప్పచెట్టు ఈపుష్కరిణికి పడమరగట్టు నందుండెడిది. కాలక్రమముచేత అది నశిం పగా దాని ప్రతికృతిగా నిప్పటికిని ఇచ్చట మర్రిచెట్టు పల

పిల్లుచున్నది. శ్రీస్వామివారి ఆలయమునకు [illegible] భాగమునందు పుష్కరిణియొడ్డున [illegible] నెలసి యున్నను శ్రీరంగమునందువలె ఇచ్చటను విశేష [illegible] భవమునందు కలదు. ఈ సూర్యక్షేత్రము [illegible] శ్వేతాద్రి-శ్వేతాచలము అని పిల్వబడును. [illegible] ముగా ఇచ్చటనే [illegible] ఒక్కొక శ్వేతమృత్తిక (తెల్లమట్టి) దొరకు [illegible]. ఇది [illegible] శ్రీవైష్ణవులు [illegible] ఊర్ధ్వపుండ్రములకు ఉపయోగించుకొందురు.

క్షేత్రము కొరకు విశేషమైనది. [illegible] అన్యులు [illegible] అనేకములు [illegible]. ఇచట [illegible] కారముగను చక్రవ్యాకారముగను [illegible] చూసికి [illegible] ముగా ఒకప్పుడు ఈ క్షేత్రనాయకుడగు [illegible] భక్తులగు శ్రీ [illegible] లతో [illegible] ఎల్లరి [illegible] ఆకారము [illegible] శిలారూపము లభించును. [illegible] దినములు [illegible] నప్పుడీ క్రింది శ్లోకమును అనుసంధించుకొని ధ్యానించు చుండవలెను :—

శ్లో॥ [illegible]
[illegible]ఘ్నిరం।
[illegible] ఘ్న,
మోహారం॥

—♦ ఈ క్షేత్రమందలి విశేష యాత్రలు ♦—

ఈ క్షేత్రమునందు ప్రతిమాసమునందు ఏదో ఒక విశేషోత్సవముకలదు. ఉత్సవములనందు ప్రసిద్ధిగల ఉత్సవము డోలోత్సవము. ఇది ఫాల్గున శుద్ధపూర్ణిమతో గూడినట్టిగాని లేక ప్రత్యేకముగానుండి నట్టిగాని ఉత్తర ఫల్గునీ నక్షత్రమునందు జరుగును. దీనినే డోలాయాత్ర అనియందురు. ఇదిచాలమంది భక్తులు వచ్చిసేవించు యాత్రగానున్నది.

ఇదిగాక అర్ధోదయము - మహోదయము అను జ్యోతిశ్శాస్త్రసంబంధ అలభ్యయోగములలోగూడ ఇచ్చట ఎక్కువ యాత్రలు జరుగును. మరియు ఉత్సవము నకు సంబంధించి ప్రత్యేకయోగముగా క్షేత్రసంహితలో జెప్పబడిన అష్టతీర్థయాత్ర ముఖ్యమైనది. ఆయోగమును తెలుపు వచనమిది :-

శ్లో॥ మాఘే మకరగే భానౌ భానువారే సితాష్టమీ।
తథా సార్పర్క్ష సంయుక్తా రవివారయుతా ద పూర్ణిమా॥
అష్టతీర్థాభిధో యోగః కోటీందు గ్రహణసన్నిభః॥

మాఘమాసమునందు మకరమాసము కలసియుండి శుద్ధ అష్టమినాడు ఆదివారమైన తిరిగి పూర్ణిమనాడు ఆదివారము ఆశ్లేష నక్షత్రము కలసినప్పుడు అష్టతీర్థయాత్ర అను అలభ్యయోగము వచ్చును. ఇది కోటి చంద్రగ్రహణములంత పుణ్యకాలముగానుండును.

అష్టతీర్థములు

శ్లో॥ నారదం చ సుధాకుండం చక్రతీర్థంచ మాధవం।
కౌటిల్యం వక్రతీర్థంచ నారసింహం మహోదధిః॥

నారదతీర్థము, సుధాకుండము, చక్రతీర్థము, మాధవ తీర్థము, కౌటిల్యతీర్థము, వక్రతీర్థము, నారసింహతీర్థము, సముద్రము. అను ఎనిమిదింటిని అష్టతీర్థములనబడును.

(1) నారదతీర్థము :—

శ్రీస్వామి దేవాలయమునకు నైరృతి దిక్కున సింహాచలము వెళ్ళగా గ్రామమున కుత్తరముగా బయటికి ప్రదేశమున నీ గుండమున్నది. దీనినే 'నారదాం' అని వాడుదురు. ఇందు స్నానము మాఘశుద్ధ అష్టమీ ఆదివారము చేయుదురు. స్నానము చేయునప్పుడు చదువుకొను శ్లోకములు,

శ్లో॥ నారదాయ నమస్తుభ్యం పిశంగాంబర ధారిణే।
తవాంభసి నిమజ్జామి చరమ తీర్థే స్థితః॥
యస్య ప్రసాదకలయా తపస్సిద్ధి మవాప్నువన్ ।
నమస్తస్మై నారదాయ శ్వేతభూషో మహాతపాః॥

(2) సుధాకుండము :—

శ్రీస్వామి దేవాలయమునకు దగ్గరగా ఈశాన్యగా నుండు గుండము. దీనినే 'శ్వేతకుండము' మొదలైన పేర్లతో వాడుదురు. దీనిలో మాఘశుద్ధ నవమీ సోమవారం స్నానం చేయుదురు. స్నానసమయమున చదువు శ్లోకములు.

శ్లో॥ శ్వేతకుండ నమస్తుభ్యం స్వయం కృష్ణేన నిర్మిత।
క్షీరోదార్ణవ సంభూత నిమజ్జామి తవాంభసి॥
శ్వేతకుండ జలే స్నాత్వా స్మృత్వా సాగర గర్జనం।
శ్రీకూర్మ శిఖరం దృష్ట్వా పునర్జన్మ న విద్యతే॥

(3) చక్రతీర్థము :—

శ్రీకూర్మ గ్రామమునకు తూర్పుగా వెళ్ళగా సుమారు మైలు దూరములో నున్న శ్రీఆంజనేయస్వామి దేవాలయమునకు పశ్చిమముగా ఈతీర్థము కలదు. దీని యందే పాతాళమునుండు శ్వేతరాజునకు శ్రీకూర్మనాథు లవతరించి దర్శనమిచ్చిరి. మాఘశుద్ధ నవమినా మంగళ వారం దీనిలో స్నానము చేయవలెను. స్నానము చేయు నప్పుడు చదువు శ్లోకములు

శ్లో॥ సుదర్శన నమస్తుభ్యం జ్వాలామాలా విభూషిత।
శత్రూణాంతు సదా స్వామిన్ స్వీయధారా [illegible]॥
చక్రతీర్థ నమస్తుభ్యం నిమజ్జామి తవాంభసి।
రక్షసర్వ పరిత్రాణం [illegible] ॥

(4) మాధవ తీర్థము :—

శ్రీకూర్మదేవాలయమునకు [illegible] నైఋతిమూలకు [illegible] కలదు. దీనినే 'మాధవ తీర్థ'మని [illegible]. [illegible] స్నానము [illegible] చేయవలెను. స్నానం చేయునప్పుడు చదువు శ్లోకములు

శ్లో॥ జన్మాంతర సహస్రేషు స్వప్నావస్థాసు తేసదా।
దుఃస్వప్నం నైవపశ్యంతి యైర్దృష్టస్స్వప్నమాధవః।
మాధవాయ నమస్తుభ్యం దుఃస్వప్నహరణే
స్వయం।
బద్ధకంకణ మాంపాహి దుస్స్వప్నం వార
[illegible] నమ్యోస్తు॥

(5) కౌటిల్య తీర్థము :—

గ్రామమునకు పశ్చిమముగా నాలుగు క్రోసుదూరములో నీతీర్థము కలదు. దీని ప్రక్కనే స్త్రీశిల (లేక కొయ్యరాళ్లు) అనుపేరుకు కలదు. దీనిపైని పితృదేవతలకు పిండప్రదానము చేతురు. ఈతీర్థములో మాఘశుద్ధ ద్వాదశీ గురువారం స్నానముచేతురు. స్నానసమయమందు చదువు శ్లోకములు.

శ్లో॥ కౌటిల్యతే నమోదేవ కృష్ణేశేషనవసిద్ధయే।
శివాంభోమజ్జనాన్మేఽస్తు కుటుంబపరివర్ధనం॥

(6) వక్రి తీర్థము :—

గ్రామమునకు తూర్పుగా రెండు క్రోసులదూరములో సముద్రపు ఒడ్డున ఈతీర్థముకలదు. దీనినే 'శరాలు' అనివాడుదురు. ఇచ్చటనే వక్రాంగ మహాముని తపస్సు ఈతీర్థం విద్యార్థులకు విద్యాప్రదమని ప్రసిద్ధి. దీనియందు మాఘశుద్ధ త్రయోదశీ శుక్రవారం స్నానముచేయుదురు. స్నానసమయమునందు చదువు శ్లోకములు.

శ్లో॥ స్నాత్వావకరి సరస్యాం కేశవ ప్రష్ట్వా శ్రీనృసింహం
సనాతనం ।
సరః సాహాయ్యాత్ సర్వాన్ విష్ణునా లోకవ్యసనం తన్న
మాతః ॥
నమో వరాంగ నుసరయో శ్రేయోనా మార్చి
తాయతే ।
శ్రీనృసింహ దేవభక్తానాం సర్వసిద్ధిప్రదాయక ॥

(7) నారసింహ తీర్థము :—

గ్రామమునకు దక్షిణముగా నొక [illegible] ర
ము లో సముద్రపుటొడ్డున ఈ తీర్థమున్నది. దీని నే నరసింహ
పాతాళమని వాడుదురు. ఇచ్చటనే నరసింహ స్వామి
తిలోత్తమకు ప్రత్యక్షమై వరసాది స్వర్గాధికారము
నిచ్చిరి. దీనియందు మాఘశుద్ధ చతుర్దశీ శనివారము
నాడు స్నానము చేయుదురు. చదువ వలసినవి.

శ్లో॥ [illegible] కళా [illegible] సింహ [illegible]
[illegible] సింహ [illegible]
నారసింహ [illegible]
అమోఘ [illegible] సిమా [illegible]
[illegible]

(8) మహోదధి :—

గ్రామమునకు దక్షిణముగా మైలు దూరము లో
సముద్రము కలదు ఇది అష్టతీర్థములలో ఎనిమిదవదిగా
చెప్పబడెను. దీని యందు మాఘశుద్ధ [illegible] ఆదివారం

ఆశ్లేష నక్షత్రమున స్నానము చేయుదురు. చదువవలసిన శ్లోకములు.

శ్లో॥ మహోదధే సముస్తుభ్యం సిమ్యక్షమితవానసి।
యస్మాచ్ఛ్రీకూర్మ ఉపస్థితి శ్శ్వేతాగాత్ర
శాంతిదో॥

శ్రీరామచంద్ర సాహాయ్యార్థకారణే సేతుబంధనే।
మహోదధే సముస్తుభ్యం రత్న రత్నాకరాయతే।

— ♦ శ్రీకూర్మమందలి విశేషోత్సవములు. ♦ —

జ్యేష్ఠ శుద్ధ ద్వాదశి శ్రీకూర్మజయంతి. మకర సంక్రాంతి సమయములో స్వామికి మహాభిషేకము, పుష్యశుద్ధ ఘృతాభిషేకము; చక్రతీర్థస్వామికి మకర ఉత్సవము, ఫాల్గునమాసములో ఉత్తర నక్షత్రమునందు డోలోత్సవము. ఇవియు స్థలమునందు విశేషోత్సవములు. మకరబేడా ఉత్సవము ఉత్కళాచార ప్రకారమేర్పడినదని తెలంచబడుచున్నది. ఇంకను శ్రీరామనవమి, శ్రీకృష్ణాష్టమి, శ్రీరామానుజుల తిరునక్షత్రోత్సవము, శ్రీకూర్మనాథుల కళ్యాణము మొదలైన ఉత్సవములు అత్యంతవైభవముగా సకాలములందు జరుగును. మంచిదీరవలెనన్నగాని వ్రాయుట వీలుకాదు.

— ♦ శ్రీకూర్మక్షేత్రమునందుగల ఆదాయములు ♦ —

శ్రీకూర్మనాథుని ఆరాధనకు తగిన స్థిరాస్తులు ఆస్తి ఏమియు లేదని ఇప్పటి దేవాలయ ఉద్యోగులు చెప్పుదురు. కాని శ్రీకూర్మనాథుని ఆరాధనకు తగిన స్థిరాస్తిగా శ్రీకూర్మగ్రామమును ప్రక్క గ్రామములను

క్షేత్రభాగమును 1526 శాలివాహన శకమున మార్గశిర మాసములో శ్రీవిప్పర్లగోత్రులు శ్రీకమళయ్యంగారి పుత్రులు అయిన శ్రీసర్వప్ప అళ్వారాయనింగారు సమర్పించినట్లు శ్రీకూర్మదేవాలయములో ఆస్థానమంటపమందలి తూర్పుస్తంభముపైని *శాసనము వలన తెలియుటచేతనూ, విశాఖపట్నం జిల్లా మాన్యుయల్‌లో యీ శ్రీకూర్మగ్రామం భూములు దేవాదాయంక్రింద సమోదైయున్నట్లు తెలియుటచేతను కేవలము నిరాధారమైన స్థలమనుటకు వీలులేదు. అయినను ఇప్పటి దేవాలయ పాలకులు ఈస్థలమును కొండత (వెటిసెటు) స్థలముగా చెప్పుచున్నారు. శ్రీకూర్మనాథుని భోగరాగములకు దేవదర్శనముచేయు వారి వలన వచ్చు ఆ దాయము మాత్రమే ఆధారమని చెప్పుదురు.

ఇంకను విశేష వివరములు "శ్రీకూర్మక్షేత్ర మాహాత్మ్యము"ను పుస్తకమందు కనుఁడు.

సమాప్తము.

* శాసనముయొక్క వివరము వెనుకను చూడుడు.

అశ్వారాయనింగారి శాసనముయొక్క అసలు స్వరూపమిది.

"స్వస్తి శ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శక వర్షంబులు ౧౫౭౨ అగు నేటి క్రోధినామ సంవ్సాత్సర ఆశ్వీజ శు ౧౦ శుహాజరతి మహామడబుల్లి సావాడ శహాడయలుంగారి పంప్పున అశ్వారాయునింగారు కొప్పులవారి కోటాము, విరగోటాము యఅజల్లకాలు సాధించ్చి ముకుంద్ద బాహుబళిందుని సరిహద్దువళ్ల దరిమి కూర్మ్మన్ము వచ్చి కూర్మ్మనాధునికి నిత్యనై వేద్యాలు నాగభోగాలు తిమువులనుండ్డి సాగక ఉండంగాను పద్మ నాయకులు విప్పల్లకా గోత్రులు రాజాధిరాజ శ్రీకమళ య్యంగారి పుత్రులూ సర్వప్ప అశ్వారాయనింగారు శ్రీకూర్మ్మనాధని ప్రితిగాను కూర్మకా గ్రామము క్రోధి నామ సం॥ర మృగశిర సాలుమాడలుగాను పొలము మెరక పల్లము ఫలవృక్షాలు చెరువులు తోంటలు గ్రామ ఆదాయము సర్వమున్నూ సర్వమాన్యముగాను శ్రీకూర్మ నాధని నిత్యనై వేద్యము దీపారాధనా శేవకులకు వ్రిత్తులు ౨౧ రామానుజకూటముకు వ్రిత్తులు తోంటలు పాటక మూలమూ శ్రీవైష్ణవులకు వ్రిత్తులు ౨౧ బ్రాహ్మలకు వ్రిత్తులు ౨౨ యీ చొప్పున కటడంచేసి సమర్పణచేసిరి

శ్లో॥ స్వదత్తాద్విగుణం పుణ్యం పరదత్తానుపాలనం।
పరదత్తాపహారేణ సదత్తం నిష్ఫలంభవేత్॥

శ్లో॥ పరైవభగిది లోకే సర్వేషామేవభూబుజాం।
నభోజ్యంచ కరగ్రాహ్యా విప్రశ్రీ దేవదత్తా
వసుంధరా॥

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ కూర్మనాథ స్తవము

శుభమస్తు - అవిఘ్నమస్తు.

శ్రీ కూర్మనాథస్తవః.

అథనిత్య సేవాకదమ్బః.

శ్లో॥ శ్రీ కూర్మనాయకీ క్రీడా। కన్దుకాయిత వర్ష్మణే।
నమః శ్రీకూర్మనాథాయ। భక్తానుగ్రహకర్మణే॥

అస్మద్గురూన్ప్రగురుపూ నఖిలాన్గురూంశ్చ।
రామానుజం గురువరం సగురుం భజామి।
శ్రీ యామునం రఘువరాహ్వయ పద్మనేత్రౌ।
నాథం శఠారి మపి సైన్యప మారమేశాన్॥ 2

పాశేషయోగాధి సితిభూషం శ్వేతజసంస్థం।
శ్రీకూర్మరాజ భవనం సువిశాల రమ్యమ్!
పీయూషకుణ్డ విలసత్ సమాప్లవాస।
ప్రాకారయుగ్మలసితం శుభగోపురాఢ్యమ్। 3

ఆంధ్రానువాదము — నిత్యసేవాకదంబం

కం॥ శ్రీకూర్మదేవియాటలఁ। జేకొనియుండంగఁబూల
చెండుగఁదనసున్ ।
శ్రీకూర్మనాథు భక్తుల। సాకల్యనిగొనిన దేవు♦
సాంజలిఁగొలుతున్ ॥ 1

ఉ॥ మాగురుసత్తమీయ గురు♦మాన్యగురూద్వ్యహులం
వసిష్ఠగన్ ।
శ్రీగురువర్యసంకలితు♦శ్రీయతివర్యసి యా
మునాహ్వ్యునత్ ।
శ్రీగురురామమిశ్రబల♦శ్రీకురునాథమునిన్
శఠారియున్ ।
శ్రీగురువర్య పుష్యపుసి♦శ్రీపరమాపుసి గా
ల్బ్రసిద్ధులున్ ॥ 2

చ॥ జలనిధి రత్నసన్నవళ♦వారిగరీంప్రత్ని
శ్రీంగమందొసగు ।
తెలిసిన కూర్మరాజ పర♦విస్తృతి సుందర
మంటిరో గ్లమ్ము ।
లలిత సుధాఖ్యకుంభ తట♦లాసితమున్ శుభ
గోప్రవాహ్యమున్ ।
కలిత సుపాలయుగ్మమును♦గాంక్షిత సిద్ధకేటి
రికొండు సేన్ ॥ 3

శ్రీకూర్మరాజ భవనస్య పురఃప్రగాఢం।
పున్నాగతల్లజ ముపాస్యతకుణ్డమీడే।
శ్రీఙ్గరాజభవనే శశికుణ్డతీరే।
సంస్మారయన్త ముపయాఢ నిజాఙ్కృతింసః॥ 4

అహోస్వామిన్కూర్మప్రభువర! తవాస్మిన్ప్రద
మవరే।
కియాన్ప్రేమ్ణాబన్ధః ఖలునను న జానే మిత
మతిః।
నవాత్యక్తుంశక్నోష్యమృత కరకుణ్డామృతసర।
స్తటీయుగ్మేతుల్యాం యదుతబత! సంరోహ
యసితామ్ 5

సుధాంశుకుణ్డ స్తవనాథ! రఙ్గే।
సుధాహ్వకుణ్డస్తవకూర్మపుర్యామ్।
భక్తామృతత్వాయ వినిర్మితౌ తే।
సఙ్గల్పతో దక్షిణ పూర్వదిశ్యౌ॥ 6

కం॥ ఆయాలయ పూర్వదిశన్।
బీయూష సమాహ్వయుండి♦ పెన్నట్టుసదా।
నాయూష శోభిశాఖన్।
జేమోడ్చి నుతింతుఁ బొన్న♦ చెట్టును భక్తిన్॥ 4

శ్రీరంగమందు వెలసెడి।
శ్రీరంజిత చంద్రికుండి♦ చేర్పనుండా।
చాపు సుపున్నాగతరున్।
సారెకు దలపించుచుండి సాకెదు నిదియున్॥ 4

శా॥ స్వామీ! కూర్మపురీశ! యీతనివహో♦
స్వప్రీతి కం దేనియున్।
భామంగ్రైత తసగారసభాగ్య! [illegible]♦
[illegible]।
ప్రేమన్వేడఁగఁ బాలకా యమృతముగ♦
ప్రీష్మహాద్రిన [illegible]।
దీమాన్యోగ సుధాహ్రదప్లుతటమున్♦
దీపాద్రిన్ యుట్టించితే॥ 5

తే॥ గీ॥ అమృతకిరణుని హంసము♦సమర రంగ।
మందు కమఠప! నీయుద్ధమ♦హాద్రిదనముసేసెటు।
నోహరా! భక్తుల కమృతత్వ♦ మొసగ దేవ!।
వెలసి తనరఁగఁ జేసితి♦ వేడ్క మీర॥ 6

శ్రీ కూర్మనాథ స్తవము

విచ్ఛాయచ్ఛన్నవ్యవగాహిమహీయసు సుసుఖంపీయూష
కుల్యాన్తరే।
యస్యాం స్నాతో విభాతి ఘనలావణ్యామృతోద్ధవ
స్రోతోరూపగా।
యస్మిన్ క్షేత్రే సురుచిరలాస్యసన్నిధానాం శ్రీకూర్మ
లీలాకృతిం।
స్మృత్వాఖ్యాయతే తటీయు సిరజ పాథోజనా
కారతామ్॥ 7

సోపానపఙ్క్తిషు సుధాసరసీతటీస్థా।
స్యామూర్తియూతజన సఙ్కులమస్త్రరాసు।
శ్రీకూర్మనాథ కరుణాపరివాహపూత।
హ్యాత్మ దర్శన పరంపరవర్తినీయ॥ 8

యశ్రీలక్ష్మీ ధ్యానగర్భసానుప్రరతః
సేవనానుసంభవము।
పుణ్యశ్రీస్తుతంగమనం సకల మిథునమున్నద్భ్రి
క్షేత్రవ్యగ్రనద్యామ్।
యాశ్రీపశ్చాత్పాదమానస్త్ర పుణ్యలిఙ్గానుప్రమం
వాహసి భూతరూపం।
పుణ్యక్షేత్రద్వారాణి నిత్యకృపిథజన మూప
క్షేత్రం ముక్తిభాజామ్॥ 9

చం॥ మునిగి సుఖింతు సౌధహరిదపూర్ణవిపంకజలంబులందు నే।
ననిశము నేహరిదంపతిటిసచ్ఛసుమృత్స్నలుపుట్టుపుండ్రముఁ
ల్పనిగొని వేనియంద శివభాజన మౌనెముకల్పడంగనే
కొను కమఠాకృతి న్విరజఁగురింకిసముద్రనిసాకృతిన్బలెన్॥ 7

శా॥ సోపానంబులయందు సౌధసరసీ సుస్నాతుకామాగతుల్।
ఏపారన్ జనువచ్చు సందడులచే నింపారు ధన్యాత్ములై।
పాపంబింతయు లేకఁ గూర్మనిభు దృక్పాతాతి పుణ్యాత్మలన్।
నాపాపంబులు పోవఁగాంచుచు మనస్సన్న్యాత్ములైగాఁ దలంపన్॥ 8

సీ॥ మూఁడవర ధ్వజము దుముఖముగటపంబున విసతుఁడై సేవించు స్థాన తేయు।
సేవింతు నెవ్వాఁడు సేవలసన్నింట సమురిసుంగు గిరీశు యుగపదంగి।
పరిపూర్ణ సుధ్వజ పరితంబులనుమించి వాహనాది గతిరహింవపింగి।
శుద్ధిచేత మూర్త్యాత్మలతిభక్తి విసముద్రై నొకటిరెండును మూఁడు నాగ నేర 9

ద్వారపాలకయుగం ధృతహేతి।
ద్వార పార్శ్వగ మపాకృత తంద్రి।
యత్కృపాప్రసర హీనజనానాం।
సప్రవేశ ఇహాతత్ప్రభజామి। 10

సాష్టాఙ్గవన్దన పురస్సరమేత్యచాన్త।
రాస్థానమణ్డపగతౌ ప్రతిమాస్వరూపౌ।
తౌదమ్పతీ కరధృతోత్తమదీపపాత్రౌ।
సేవే కదాచిదురుభక్తియుతౌ రమేశౌ॥ 11

ప్రదక్షిణంచలం స్తతస్సురేశ ముఃఖ్యపాలకాన్।
వినమ్యచాష్ట దిక్షు తాన్స్వ వాహనే పరిస్థితాన్।
ముకున్దదేవ మగ్రప ప్రదేశ సంస్థితం సమన్।
క్రమేణపూర్వమణ్డపం వ్రజామి భక్తభావతః॥ 12

తే॥గీ॥ రూపముల నొందునసంబడు ♦ రూపుఁజూపు।
విష్ణుటాయుధధారులై ♦ గుమ్మమునను।
రెండుప్రక్కలఁ గింకర ♦ రీతిఁజూపు।
ద్వారపాలుర సేవించి ♦ వారిపయిన॥ 10

శా॥ సాష్టాంగంబుగ మ్రొక్కుచున్గుడి యా ♦
స్థానంబు నేఁజేరవన్।
స్వేష్టావాప్తి తలిర్పఁ గూర్మవిభునై ♦
వేసాంభస్నానము।
దిష్టాకారత దీపపాత్రిశయిప్రు ♦
దీపించు నాభాంపటులి।
సృష్టిస్వాకృతులై తనర్ప రతి నా ♦
నూవాస్యల స్నాత్యపస॥ 11

ఉ॥ అచ్చుటినుండి యింద్రిముఖు ♦ లాశల
నెన్మిది వాహనాధ్యులై॥
నిచ్చలుఁగాచు సాలమున ♦ నెమ్మది
నేగి ప్రదక్షిణంబుగా।
వచ్చుచు మ్రొక్కి యందలిటి ♦ వారుణ
దక్షిణమధ్యకోణమున।
దిచ్చ మునుందు మ్రొక్కియొగి ♦ నేగడఁ
గ్రిమ్నలిఁ బూర్వమంటునన్॥ 12

ప్రిదక్షిణాం చైత్యసరోముఖాంస్తాన్।
ప్రిణమ్యపజ్త్రి ప్రిమితాం స్తు సూరీన్।
శ్రీకూర్మనాధ ప్రికటత్వ హేతుం।
రామానుజం దేశికమాశ్రియాని॥ 13

హా! హాస్త! పూర్వం స్వవిభూతిభూతం।
మహేశ్వరం మన్యత ఆదికూర్మమ్।
అజ్ఞోజనో, హేతు యథా భజన్తే!
గృష్టాతి తేషాం భజనం తథాసః॥ 14

నావా తరిష్యది హాచే ద్యాతి సార్వభౌమో।
నాయాస్యదతి పురుషోత్తమ మాయయాచేత్॥
చేన్నాజయిష్య పథ శైవజనాస పిభావా।
న్నైవా లభిష్యత హారిః కమతేశరూపాత్॥ 15

మ॥ మగుడన్ గోవెలఁజుట్టి మ్రొగుచు సరో♦
వూసీంద్రి భూతాదులన్।
దగ సేవించి దశాగ్ర్య సూరివరులన్♦
దత్పూర్వ భాగంబున।
న్నొగి వేంచేసి వెలుంగుచున్గ మఠరా♦
డోజంబు తేజిల్లగాఁ।
దగురీతి న్బచరించినట్టి యతి రా♦
ఢ్గారాధరు న్మ్రొక్కెదన్॥ 13

శా॥ ఆహా! పూర్వము పాల్యకోటినాకఁడో♦
నాయదుర్గఁపంచెంచి తా।
న్మాఃహన్ జంకకఁ బెల్వినూలిన జనం♦
బోపంగఁ బూజించెనే।
యోవా న్నెవ్వాపు తన్ను నెట్లు కొలువ♦
న్నోమంచుఁ దత్పూజల।
న్మాహంతీతుఁడు యిూశుఁడోర్చికొనుఁ దా♦
నోహాయసస్ సజ్జనుల్॥ 14

ఆ॥వె॥ యతి సార్వభౌముడు♦క్షితిఁబుట్టఁడేనియు।
నతసిని జగదీశు♦ఁడనుపఁడేని।
సభలోన శైవుల•జయమందఁడేనియు।
మనకుఁ గూర్మవిభుఁడు♦మను నె? దక్క॥ 15

కూర్మాధి పప్రణయినీంక మఠాధి నేతుః॥
పార్శ్వ స్థితామ పరదిఙ్ముఖమీ క్షమాణామ్।
దోర్భిశ్చతుర్భిరపి పఙ్కజయుగ్మ భక్తాఽ।
భీష్ట ప్రదాఽభయద హాస్తధరాం భజామి॥ 16

అంతః ప్రవిశ్య కమలా పురుష క్రియాతః।
శ్రీకూర్మనాథ సముదఞ్చిత కుణ్డపీఠిమ్।
తత్పశ్చిమోన్నతవరాసన సంస్థితౌ శ్రీ।
గోవిన్దరాజ రఘునాథ విభూచసేవే॥ 17

కిం కూర్మనాథ! తవ పాద చతుష్టయంద్రా।
కృంకోచ్య కేవల ముఖం ప్రకటీ కరోషి?।
అస్మద్విధే విషయసఙ్కచి తేన్ద్రియాణా।
మేకాగ్ర మానస సహాయమ శిక్షయఃకిను?॥ 18

చం॥ కమఠపురీశు తొయ్యలినిఁ♦గాంక్షితసిద్ధిదఁ
బల్చిమాన్యసు|
కమఠప పార్శ్వ సీమఁదగఁ♦గామితమిచ్చుచు
నుండు చూసి స
త్కమలయుగమ్ము రెంట సతి♦కాంతిత గాథయు
డాసి మునిగ్రులస॥
సమముగ చాల్చి రెంటఁ గర♦చాపచలిత్తయ
యుక్తఁగొల్చెద॥ 16

ఉ॥ ఆ పయి శ్రీసహాయమున♦ నాలయు సుస్వామిఁ
జేరి సంభ్ర మా|
మూర్తిపుని కుంభపీఠపు♦ పూసమానస
స్తోత్రము [illegible]|
బ్రీప్రునమప్ప పీఠమున♦ [illegible]
టా [illegible]|
చూపెడి కేశవ ప్రభునిఁ♦చాముంచ సే [illegible]
ముఁగొల్చెద॥ 17

ఆ॥వె॥ ఏమి కూర్మనాథ!♦యేమొల? నీపసముల|
లోనికీడ్చికొంట♦లోకమాన్య!|
మూర్ధంబు మాత్రమే♦ముందుపుంజూసు|
నీదుభావమేమొ♦నాదుమతికి॥ 18

ఆ॥వె॥ ఇంద్రియంబుల నెల్ల♦ నట్లె లోనికలంగ|
నేకాగ్రచిత్తత♦ నీశు లగ్న|
జేయుఁడంచు మనసు మాకు♦ చెప్ప నుంచితివో|
తెల్పి జెప్పుమయ్య!♦ తేటగాను॥ 18

భక్తానుగ్రహ సూచకం తవ పురాభిల్లాభి
ముఖ్యం సదా।
భక్తానాం ప్రకటం విధాతుమనసా పశ్చాన్ము
ఖేనత్వయా।
సార్థం శ్రీరపి పశ్చిమాందిశ ముదీక్ష్యా౽
స్తే యువాంభక్తి మ।
ప్రతీక్షాదీక్షిత మానసావహమహం పూర్వాం
యతేతాంకల॥ 19

కిం వా౽నన్యాంత శైవాస్త్వ కమఠ వపుః కార
ఉపాస్యోసు దేహం।
స్వాకారం, త్వదీయం విహారణ శుభకుక్షిం
తదీయత్వ పీఠః।
... హా! హస్త! మూర్ధా తవన హితస్యశాం
స్పష్టో సాత్రిస్స్పష్టః।
... బ్రహ్మాక్షనేత్రం తవ నపుగళం
... యతే౽త్రైః కథంను॥ 20

శ్రీపద్మనాభః ప్రవదతి స్మ కాశ్యాం। గద్యాలయే
పార్శ్వభువః ప్రదేశే।
సర్వార్థ్యప్రార్థ్యయశశ్చేతి తత్కేశబుద్ధ్యా। స్తేషాం
ప్రజాంతానను యుక్తమేతత్। 21

శా॥ భక్తానుగ్రహ సూచకంబుగ సదా♦భక్తాగ్ర్య భిల్లాసనన్।
రక్తిన్ బశ్చిమ దిఙ్ముఖుండవగుచున్♦రాగంబుతో నీడుగా।
భక్తానుగ్రహమందు నిన్ను గెలువ♦న్బద్మా సతీ రత్నమున్।
రక్తిన్ బశ్చిమదిక్కు తిర్గెనమరా♦రాధ్యా! ప్రభూ! కూర్మప!॥ 19

ఉ॥ శైవులు కూర్మరూపమునఁ♦జెందిన నిన్నలలింగ మూసిగా।
భావనఁ జేసి రేలొకో? భ♦వన్ప్రభకుండనిఁ బాస నష్టమున్।
భావముఁ గల్గి రార! కను♦పండువ సేయుదొ? మూర్ఖ్యముననీ।
పావనమూర్తి సర్వమును♦పాపవృకంబులకెల్ల కట్లు కష్టమున్॥ 20

కం॥ శ్రీవిశ్వనాథుఁ గాశిని
పావనగర్భాలయంబు♦పార్శ్వముమూలన్।
సేవించి యుంటవారా।
భావముఁ బొందంగఁదగును♦భళిరా! నిజమే। 21

అపితు ఖర్వ్యాదృశో నహి తేఽవిదన్।
స్వయ ముదిత్వరమూర్తి పరిస్థితిమ్।
వివిధకామనయాఽవసతాన్స్మృతి।
త్వదుచిత స్థలవృత్తిఫలేగ్రహిమ్। 22

కింస్వామిం స్తవమన్ధరాద్రికషణప్రోద్భూత
మర్మాంసఖే।
లేపోరోపణ ఏష చన్దనభవః పఙ్కస్తులస్యాన్వితః।
యంధత్తేహింభవా సనుకుణామహో హా! హా!
హాస్తు! పీడాకయ।
న్మాతాఽః క్షుదరి ఘ్రాణమర్దినామపిభవాన్కార్యే
కియద్దుఃఖ్యాతి। 23

కమఠనాథ! తవాఽపిచఖర్పరం।
వరిణాయతోఽకరుణాంబత! ధిక్! సురాన్।
నిజమనోరథసిద్ధి సమాదరా।
నహి విదన్తితు కర్మకృతాంశ్రిమమ్॥ 24

తే॥గీ॥ కాని, వారల హా[illegible]ము ♦ కంటి[illegible]
స్వ[illegible]మయ్యె[illegible] నీ[illegible]యుం ♦ [illegible]హిమ।
నె[illegible]కాంచను? [illegible] ♦ నల్ల[illegible]।
[illegible] నుయి[illegible] ♦ [illegible]॥ 22

శా॥ స్వామీ! [illegible] ♦
[illegible]
స్వామీ! యెంత[illegible]బాధ [illegible] ♦
[illegible]
నేమో [illegible] ♦
[illegible]
పా[illegible] ♦
స్వామీ! [illegible]। 23

మ॥ కమ[illegible]! [illegible] ♦
[illegible]
యమ[illegible] ♦
[illegible]॥
తమ[illegible] చేయం[illegible] ♦
[illegible]
[illegible]! ♦
[illegible]॥ 24

ఆర్త్యా సమస్తసురసాధుపరస్య ధాత్రీ దేవోద్యమో
స్నాయుస్యతో కృపాం తవాఽహితకరీమన్యాసు
కూలాం స్వయమ్।
యద్వాశ్యస్త్వమతీవ మోహితమనా స్త్వీయం
శరీరం ఘుస।
గ్రుణ్యాన్నదియసే విరూపమయదప్యం హా! త
వాస్యాం స్పృహా॥ 25

అహో! మమ భాగ్యసిద్ధి రతీవ హృష్యం।
దలంతులస్యా హారిచ స్తనద్వచ్చ।
ఇత్యప్యాసస్న సుమశ్చికిత్సాం;
మన్యేపరం మాం విహసామి చాస్త్రు॥ 26

స్వస్తి శ్రీమస్తు కనుకాంధిప! సత్యం।
భక్త్యరకుణా నిసిద్ధి! క్రుపాళో!॥
అగ్నిత్రాణ పరిపాల సమర్థ!॥
స్వీయ కృత్యనిసిపక్షు సమర్థః!॥ 27

చం॥ చిలుకలముద్దు సామెతను♦స్వీయస్వపర్థముఁ
గోపదేవతల్।
సలిపెడిచర్యఁ జెప్పనిక♦సామి! దయస్థగనిందఁ
జేసెదన్!
అలసట నీకుఁగూర్చియిత♦రాభిముఖత్వము।
జూపుదానికిన్
అలుసయి యెన్నికష్టముల♦సంపడదవయ్యా!
విరూపుఁడౌచిలన్। 25

శా॥ అయ్యో! నాభ్రమ యెంతఁజేసెను విభూ!♦
అత్యంత హృద్యంబునీ।
కయ్యారే! తులసీ మిలన్మలయజంబంచె
గ్గియున్బుఁగడుపై!
ని యోగ్యంబది మానఁగా నిడెదనం♦చెంతే
ని నేనంటినా!।
ఇయ్యక్షిన్సమఁగాంచిలోన నగుదున్♦ఇం
దీవరాభా? హరీ!॥ 26

తే॥ గీ॥ మంగళాంబునయమునంగనర♦మహిమాత! నీదు।
భక్తిగతులు నిర్మించె!♦భవ విదార!!
అర్థితోఖిల పరిత్రాప♦దాత్మ దీక్షు!।
స్వీయమునకు సమర్పన♦చేస్తు! దేవ!॥ 27

శ్రీకేశవం కరతలోద్ధృత రమ్య పద్మం।
చన్ద్రప్రభా విశద నిర్మల పాఞ్చజన్యమ్।
కల్పాన్తకోటి రవి భాసిత దివ్యచక్రం।
శీతాంశు నిర్మల ముఖం సుగదాభిరామమ్॥ 28

భూషోప్త రత్నగణభాక్ప్రతి శక్రచాప!
విభ్రాన్తి కృన్మకర తోరణ మధ్యసంస్థమ్।
ఊర్ధ్వప్రసారి కిరణాభ కిరీటరాజ!
చ్ఛన్నార్కతేల్యవదనద్యుతి ముత్కటస్తమ్॥ 29

కర్ణచ్ఛదోస్మ కరకుణ్డల కాన్తిభాసి।
గణ్డద్వయం స్మిత సుధాకిర పుష్పితోష్ఠమ్।
నేత్రద్వయీ జలజ పత్రియుగాస్తరఙ్చ!
ద్వల్లీప్రరోహ నిభనాసికయాఽతిముగ్ధమ్॥ 30

శా॥ శ్రీమత్కేశవదేవు హస్తవిలసచ్ఛక్రాగ్ర
సంజాతదీప్తిన్
సౌమాచ్ఛచ్ఛ భాసుర [illegible] త్రించు
జనస్తుత్యము।
స్థామంపద్యుతి కోటి సుగాత్ర [illegible]
సద ప్రకాశమా।
సోమ భాగ్య [illegible]
[illegible] ॥ 28

ఉ॥ తాపస రత్నసుప్రియములు [illegible]
[illegible]
వ్యాపరలంగ జయుగళీ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ 29

మ॥ చెవులన్గాంచిల [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
గపయ స్వామి [illegible]
[illegible] ॥ 30

అత్యుజ్జ్వలాలి కపిగాజి సృగ్గీమదోద్ధ్వ।
రేఖాం వశీకృతి భజజ్జనమానసాలిః।
అత్యస్తం కోమల హాసుప్పాయ మప్యగాజ।
దన్యాస్పృశం చిబుకపాలిము పావహాస్తు॥ 31

పూగీగళచ్ఛాయ సకప్తగ కస్త్రిశా భా।
సంశోభితాంస యుగళీ స్ఫురదుగ్రశృంగసు।
పక్షాపలీ తులసికాణ్యతిబాహుగాజ।
లక్ష్మీగి వాస హృదయో స్పృతి భక్తలోకః॥ 32

[illegible]।
[illegible]।
[illegible]।
[illegible]। 33

[illegible]।
[illegible]।
పత్నీశ్రమోపసత కృగ్రి [illegible]।
పీతాంబరాంఛితి కటీతట బాహుమధ్యః॥ 34

మ॥ నుదుట గస్తురిబొట్టు భాసిలుచు నెం•
తో సొంపుగూర్పంగనా।
యదనున్బట్టి నతాళిచేరి గొలువన్•
హార్దంబుతో నెంతయున్।
ఉదితాత్యుజ్జ్వలకాంతి మద్ హనుయుగీ•
యోపాంత మందోప్పనా।
[illegible]దవ నెంచస్టగనట్టి కాంత చిబుకం•
బేపారువానిస్దగన్॥ 31

ఆ॥వె॥ పంకమూర్తి నియుక్షి•పోలికఁగల కంఠ।
మించు వెలయు కంఠ•యంసయుగపు।
సొంపుఁగూర్పఁగడుల•స్వ్యాగ హార రాజిత।
శ్రీనివాస హృదయ•సీమవాని॥ 32

ఆ॥వె॥ చలువతో సవ్భృతంపు•సరసుఁబోలిన హృదయ।
మందు మెలుచినట్టి•యుబ్బులతల।
[illegible]•[illegible]యముల।
[illegible] భాతి [illegible]•లూలఁబువాని॥ 33

ఆ॥వె॥ [illegible]•తెఁటినన్న కడుపున।
[illegible]•కాంతిలునగ।
[illegible]చె నాత్రాయ•లుజ్జగించు నటంచు
మూలను బంగరు[illegible]•మొలపువాని॥ 34

ఆ॥వె॥ [illegible]యుల ఘురక్తకర్ణము•లయమండ సీమిడి।
పటపవస్త్రసరము•చేతనొప్పు।
మించు కటిభాగ•శోభతోఁగాజిలు।
బాహుబయుగళితోఁడఁ•బరఁగువాని॥ 34

రమ్యాధరోష్ఠయుగళం కమితాభిరామం।
వృత్తానుపూర్వ మకనా పహసితస్సజ్జ్వలస్సః।
ఫుల్లాబ్జ సుందర పదద్వయ భూషితోరుః।
పాదాసనీకృత శతారి శుభోత్తమాఙ్గమ్॥ 35

గోవిన్దరాజ శుభనామయుతం ద్విపార్శ్వే।
సంశోభివార్ధితనయా వసుధాసతీభ్యామ్।
సంఫుల్ల కల్పలతికా ద్వయశోభిపార్శ్వ।
శక్రాద్రిశృఙ్గమివ దేవగణోప సేవ్యమ్॥ 36

పశ్యామి నన్దామి భజామి నమామి।
శ్రీశామి నర్తే విహసామి నన్దే।
శోచామి బాష్పం విసృజామ్యజస్రం।
మాద్యామి తత్పాద సవిష్ట చిత్తః॥ 37

హేగోవిన్ద! తవాపరిమిత సగౌరవం జాతానుభూతం।
ప్రేక్షం ప్రేక్షమహో! త్వదాఽన్య కరణం
కిం వేద్మి జానే నహి।
దేవ్యో నిత్యసురాస్స మేత్య పరమార్థానాం-
త్రిచేతస్యాస్యస్యః॥
సేవేరన్నిహ నిత్యవాస రసికాస్సర్వాస్సి
శబ్దాకులమ్॥ 38

ఆ॥వె॥ అనటి బోదెలఁబోలు♦నందంపు పెన్దొడల్।
తాబేళ్లఁబోల్జాను♦తలములొప్పి।
ఆదోగుగానక్రి♦మనఁబోలు పిక్కల।
నొప్పుచుండు యందె♦మొలుకువాని। 35

ఆ॥వె॥ ఫుల్లాబ్జములఁబోలి♦యుల్లసిల్లెడి పాద।
యుగ్మంబు భూషించు♦నుత్తమాంగ।
మొప్పుచు పదపీఠ♦మామవెలింగెడి।
శరణొప్పులిలమోయు♦చరణయుగుని॥ 35

ఆ॥వె॥ గోవిందరాజాఖ్యఁ♦గొని పార్శ్వములయందు।
లలిత ఫుల్లకల్ప♦లతలఁబోలి।
వార్ధితనయ భూమి♦వరల మేరువుపోలె।
దేవాది సేవ్యఁడై♦తెరలు నతని॥ 36

ఆ॥వె॥ చూతు నానందింతు♦స్తుతియింతు భజియింతు।
నర్తింతు నటితును♦నవ్వుచుందు।
మ్రొక్కెద నేఁడ్చెదన్♦మోడ్చిల బాష్పంబుల।
విడతు మత్తుఁడౌదు♦వితతమతిని॥ 37

శా॥ శ్రీగోవిందుఁడ! నీదు మన్మథ జయ♦శ్రీయుక్త దివ్యాకృతిన్।
బాగోప్పగఁ జూచి చూచి యెటనే♦వర్తింతునో యేపనిన్।
సాగింపన్దొరకొంటినో తెలియనా♦స్వర్గాధులున్ దేవులున్।
వేగన్వచ్చి నిను న్గన న్దరిగి యా♦వైకుంఠము న్దల్తురే॥ 38

శ్రీరామచన్ద్రం క్షితిజా సుమిత్రా|
కుమార సంశోభిత పార్శ్వయుగ్మమ్|
కోదణ్డ బాణాఞ్చిత దివ్యబాహుం|
నమామి నిత్యం శిరసాఽతి భక్త్యా|| 39

కిం స్తౌమి నిర్గుణవీర! తాపస కుల శ్రీనాథ
భూపాల కంఠకం|
సం పద్ధ్యక్రియుతోఽప్య నగ్రహాన శాత్రవక్షీణం
విధత్సే ప్రభో!
తత్తాత్సనామసు ... భూమిసుసంత స్తోత్రస్వ
తత్సమనుజః!|
'దోషోయద్యపి తాస్య? చేతోభవత్సదా సత్కం
క్షమ్యతాం స్వయదయా|| 40

'ఏవం నామాపి' 'కార్యతను వక్తవ్యం' 'కర్త్తవ్య
సిద్ధ్యర్థం' ఇ|
త్యాక్రోశస్త్యస సనస్థానా పానసకే నగ్నాని తే
సంతాపాం|
సత్ప్రకృత్ధ్వస గస్వ్యా స్తవ స్వమాస్తు దేవా
సుప్రభో!!
తద్వాక్యం సముగాస్త్రసీషు ఫలితం స్యస్తేస్తు
కారుణ్య గో|| 41

ఉ॥ శ్రీరామచంద్రప్రభు•శ్రీనిధిజా సుమిత్రా।
వరాసనా సం•భవముక్త ప్రాగ్భ్యాన్।
శరాసన బాణాం•చితోదార బాహున్।
శిరసాబడసి•శ్రీరాముఁ గొలుదున్ నేన్॥ 39

సీ॥ భాసుర రఘువీర•భాగవత్కామును
తోడఁగూడను రహిం•తుల్యవిభవ
శ్రీరాజ్యంబును•సేమంబుగాఁ బెంచి
శరీరముగాను కృశము•గాఁగఁదాని।
నిగ్రహించితి నేల•నింద్యాత్మ తజ్జనుల
యుపగారభగరిమ స•ల్లయ్యెననెదా।
దోషంబులుండిన•న్నిషత్వ నాకృపఁ
జెసుపఁజాలవనుచు•జెప్పనీదు।

తే॥గీ॥ నిందలెల్లన్ని యెటుల నిష్పాదు•సాటిదప్పి।
నేను పలికియెను చెప్పఁగ•యినకులేశ!।
నీమనము లెటుల యుక్తమై న•నేది నిజము।
సన్నుతులని మాటల•నయము కలదె॥ 40

ఉ॥ 'ఎన్ని యల్గకై సరిజేయుఁదగు•భవ్యకృప' 'న్నపరాధ
లేశమున్।
పప్పగాపూంచు చేరుకుఁడిల•నేలనొసగ్రహమ్మం
చు మొత్తిలన్।
శ్రీవ్యసనాంగాది సతి•యింపని సీత మరల్చ
లేదా? భూ॥
బాపురే! ... జాలవా నీముడఁ
జెప్పుమా ప్రభూ॥ 41

వన్దేచక్రాగ్రసంస్థం పురత ఉపసదత్తార్క్ష్య
సంసేవితాంఘ్రిం
పాదోపాన్తోప గుప్తప్రకట యుగ లసచ్ఛక్ర
మూర్త్యుప్త పీఠమ్।
పద్మంచక్రంచ శంఖం విలస దురుగదాంధార
యన్తం స్వదోర్భిః॥
పద్మా భూశోభి పార్శ్వం శశితులిత ముఖం
చక్రనారాయణాహ్వామ్॥ 42

నారాయణం బలిహారం బలిపాత్ర చక్ర।
దణ్డోరు శజ్ఞ విలసచ్ఛుభదోశ్చతుష్కమ్।
ఉన్నిద్రతాం స్వపరివారగణో పతృప్తా।
సందర్శయన్తమ నిశంచ నిజం, భజామి" 43

శయానం హరిస్త్రం సదాగూఢమూర్త్రిం।
శరీరాంతరస్థే నమైశ్వానరేణ।
సమం వృష్టికాలే ప్రశాన్తం, ప్రబుద్ధం।
శరద్యంత రేవ స్థితం సంస్మరామి॥ 44

శ్రీకూర్మనాథ రఘునాయక కేశవాహ్వా।
శ్రీచక్రనార వసతీ స్బలి నార వాసమ్।
శ్రీస్వాప దేవ మపి భూతా ముఖాంశ్చసూరీన్।
సంసేవ్య లోకజననీ సవిధం విశామి॥ 45

శా॥ చక్రాగ్రంబున నిల్చి యుష్ట్రముఖుఁడై సద్భక్తి
సేవింపఁగా।
నాక్రాంతాసన భాగసుస్థలముగా చక్రాభి
ఖ్యా సురాధ్యక్షుఁ జూపుచున్।
చక్రాంభోజ గదాదిరాంచిత కరుఁడై జంఘాభి
సత్వ స్తుతిన్।
సుక్రారి స్తమలానగాధస్య సరిఁయుక్తాంగయుఁడు
న్గొల్చెదన్ 42

వ॥తి॥ నారాయణున్బలి హాయన్బలి పుత్రి చక్రి।
సౌరాజ్య దండధర నవ్యయ సచ్చిదుష్కన్।
వారింపఁగా స్వజన సంవరితార్తి నెంతే।
బేరంబరంబుఁగను సద్భ్రమఁగొల్తు భక్తిన్॥ 43

ఆ॥వె॥ శయ్యయందు సిగుహ శాయియైమె తనను శ
యాను భక్తఁదలఁతు నాదరమున।
దేహంబులో వారి వాహకాలముఁదగ్గి।
శరదంబునను వెలుగు జఠరమట్లు॥ 44

ఆ॥వె॥ శ్రీకూర్మనాథుని శ్రీరాముఁ గోరెను।
జక్రిదేవు బలిస చక్రధరుని।
స్వావ దేవుని భూత సారస్య ము ఖ్యులు।
సేవఁజేసి తల్లిఁ జేరికొందు॥ 45

అంబ! తే పురుషకార బలేన।
త్వత్పతేస్తు శుభ దర్శన మాసీత్।
ఆగసా మపరిమేయగణానాం।
త్వాంబ! తాత హృదయాంబుజ కర్త్రీ॥ 46

ఐశ్వర్యమేవ తవ సన్నిధి లభ్యమిత్వా।
శంసన్తి సంసృతి మహాంబుధి మగ్నలోకాః।
హన్త! త్వదీయ మహిమా మహిమాస్తి రమే దిగి।
వ్యాత్యయ్య సమ్పదపి తే కర సంస్థితేతి॥ 47

శ్రీమద్భట్ట పరాశరార్య గదితాం సమ్ప్రీతి నాంత్వాసృతి।
జ్ఞాత్వా నిర్వ్యాజసీమ తావక కృపాం సమ్ప్రీతి మాం మోచయమ॥

శ్రీకూర్మే శరదశ్శతం సహానుహృద్వర్గేణ నిమ్నేన్నకేసు।
నిస్తుఃఖం సుసుఖంచ దాస్యమఖిలం భుక్త్వాథ మోక్షామ్పరమ్॥ 48

ఇతినిత్య సేవాకనమ్పః

తే.గీ॥ అమ్మ! నీవగు [illegible] ♦ [illegible]।
[illegible] ♦ [illegible]।
[illegible] యును మును ♦ [illegible] ముందు।
[illegible] ♦ [illegible] ము మూర్తి। 46

మ॥ [illegible] ♦ [illegible] చి
[illegible]।
[illegible] ♦ [illegible] మునుందాగు
[illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
నశ్వరంబునై।
[illegible] ♦ [illegible] ంచ
[illegible]॥ 47

శా॥ శ్రీ[illegible] సను ♦ స్సేవించి
నీస్తోత్రము।
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible]।
[illegible] కూర్మపురినా ♦ [illegible]
[illegible]।
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] తమున్॥ 48

ఇది నిత్య సేవా[illegible]సంబము

ఉత్సవ సేవాకదమ్బః.

శ్లో॥ ఉత్థానం స్నపనం సహస్రనుమసంపూజోప
చారాదికం।
దివ్యద్రామిడగాథికాసు పఠనంబల్యర్పణం
సర్వతః।
నైవేద్యార్పణ మఙ్గలాచరణ సత్తీర్థ ప్రసాదా
హృతీ।
ఆస్థానం నిశిడోలికా విహరణం స్వాపశ్చ
సేవేఽనిశమ్। 49

అన్తః పరిక్రమణ కీర్తన దివ్యసూరి।
సద్ద్రామిడీ పఠన ముఖ్యవిశేష సేవాః।
పర్వస్వమా ప్రభృతిషు ప్రతిశుక్రవారం।
సంసేవ్యతృప్తహృదయ స్సచుయం నయామి। 50

ఏకాదశీషు పరిచఙ్క్రమణమ్బహిశ్చ।
శ్రీపుష్పరమ్య రథచఙ్క్రమణం హ్యమాసు।
మాసాన్తబల్యుపహృతిం పురబాహ్యసీమ్ని।
చానన్త సీమ్ని విహరామి సమీక్ష్యసర్వాన్। 51

రఘుపతి కమఠ శ్రీకృష్ణానాం॥
యతి పతి జననశ్చ్యుత్సవ వర్గను।
అనిమిషనయనా సేవ్యం రమ్యం।
మమజని పావన మేక్ష్య కృతీస్యాసు॥ 52

ఉత్సవ సేవాకదంబము

ఆ॥వె॥ నీదు మూలకోల్పు♦నీస్నానసేవయు।
చేయుపూలపూజ♦చేయు వేడ్క।
ప్రాత్రిమిడి పఙ్క్త్యాళిఁ♦పగురీతిఁ జముపుటల్।
హోమంబు బలిదాన♦మోగిరంపు॥

టారగింపును మఱఁగ♦శాశాసనంబును।
తీర్థ ప్రసాదములు♦తీసికొనుట।
రాత్రి యూస్థానంబు♦నిష్ప్రశోభకనూఁగు।
లాటయు స్వసనములు♦నంతెఁగ నెపు॥ 49

తే॥గీ॥ లోఁపగింపలి తిరుగిథ♦లోనభజన।
నివ్యనుగిల సం[illegible]♦[illegible]।
బర్వనుములు భార్గవ♦నరసులను।
గాంచి తృప్తిని గిరిపైని♦గాలి సుల్లు॥ 50

ఆ॥వె॥ ఏనిశిలలుంచు♦నల్లు[illegible]నుప్పు సేవ।
[illegible]గథమూల్లో♦[illegible]సేవ।
[illegible]♦వాఁ[illegible]సుంప్రు।
బలిసేవలనుఁగాంచి♦[illegible]॥ 51

ఆ॥వె॥ [illegible]♦[illegible] జన్మ।
[illegible]♦[illegible]ంచి।
ఆనంద[illegible]♦[illegible]।
జన్మ[illegible]♦జన్మ[illegible]॥ 52

కల్యాణం కమలాధినాథరమయోః సంసేవ్య దాసః పరం।
ధన్యం మన్య ఇహైవ పశ్యపది నాన్యాసక్త మగ్నో నయేత్।
దేవీదేవ పరస్పరాభిగమనం స్త్రమ్మేరమా శ్వాణ్డజై।
రమ్యస్యన్దన సంస్థితాభి గమనాఽనన్దోత్సవాదీన్భజన్॥ 53

నభసి భృగుజ వారే వ్యర్థి స్వార్థోపక్లృప్తం।
హ్యయ మధికమనోజ్ఞం సేవమానో నయాసి।
దినగణమతి మోహాద్దివ్య సూర్యప్రతుష్టాతే।
తదుదిత శుభగాథా పాఠతోఽసౌ సుపుత్రః॥ 54

శమీపూజా నౌకా విహరణ ధనుర్మాస విభవాః।
మహా గోదాదేవీ పరిణయ జనాకృ క్రియమాణపి।
హనూమత్సాన్నిధ్య క్రిమణామితి సఖ్యాతిగ మహాః।
మమప్రీతిం వాచామతిగతవతీం సుస్థిరఖిలాః॥ 55

చం॥ పరిణయమందు కూర్మవిభు♦పంకజవాసిను
లొందునుత్సవం
బరసి సనున్మహాత్మతను♦దంచిలెుగాఁదలపోసి
కొన్న నా।
ళ్లురు వడినుందు. హాస్తితురు♦గోరగళతుు
సువాహనాళి శ్రీ।
హాఋలెదు రేఁగుటల)థము♦నందగుటెంచుటఁ
గాంచుమస్తగన్ ॥ 53

ఉ॥ శ్రావణ శుక్రవారముల♦రక్తి భక్తులుచేఁబు
నట్టియా।
సేవలనెన్నో కన్గొనుచు♦సేమముతోఁగడ తేర్చు
కాలమున్।
అవల టవ్యసూరి జన♦నామలతారల వారి
సూక్తితో।
పావనగాథల స్జదివి♦పావితునయ్యెద నేను
నిచ్చలున్ ॥ 54

ఆ॥ వె॥ జమ్మ్రినేట నావ♦జల కేళిసిధను।
గాన్త్రస స్రస్తిపివంబు♦మానుగాను।
మాగోద పుల్లిఁబు♦సు కరఁబడు సేస।
హానుమగుపనఁ జనుట♦బసి సానుట॥ 55

మారదహన డోలికా విహార ముఖ్యముత్సవం।
కూర్మనగరజ ప్రధానమేత్య భక్త సన్తతిః
మోహపరవశా స్వయం విస్మృత్య తారమజ్ఝసా।
స్వీయజని కృతార్థతాన్తు మస్యతే సమామి
తాషు॥ 56

అర్ధోదయాష్ట వరతీర్థ మహోదయాఖ్య।
యోగేషు చైత్య భగవచ్ఛుభ దర్శనార్థీ।
భక్తవ్రజః సముచితన్తు విధాయ ధర్మం।
పూతో భవేద్భగవతః కరుణా విశేషాత్॥ 57

ఇత్యుత్సవ సేవాకదమ్బః

భగవద్గుణ వర్ణన కదమ్బః.

వాత్సల్యశీలము వర్ణ్యతే భగవతః శ్రీకూర్మ
దివ్యాకృతేః।
యత్సాన్నిధ్య మగణ్య మాదృగపరాధా పూర్ణక
ష్మాగుణాః
నిర్భీకాః సముపేత్య కామ్యఘటనాం సమ్ప్రాప్య
యన్త్యాలసితం
లాల్యన్తే భవతేష్టపూరణ పరేణాగస్సుభోగ్యే
చ్ఛునా॥ 58

సీ॥ కామపిపాసము లోలి • కామిని పాలాన్వేషించి
కూర్మనగరియందు • [illegible]
మహోత్సవంబులె • మురిసి [illegible]
విచ్ఛేయు [illegible] • వేస [illegible]
ముగ్ధులై యొడలిస్తే • ముని [illegible]
అనయము [illegible] • [illegible]
వారల సేవించి • వారి కేకలపిసు [illegible]
కృతికృత్యులు [illegible] • [illegible] ౫౧

తే॥గీ॥ అర్థ-మహోదయంబులు • సప్తతీర్థ
మనఁగ నెన్నిరెయు యోగము • లందు [illegible]
కూర్మ దేవుని సేవించి • [illegible]
ధర్మనిరతిని జనులట • [illegible] ॥ ౫౨

ఇతి ఉత్సవ వర్ణనంబము

భగవద్గుణ వర్ణన కథనంబము

శా॥ వాత్సల్యమ్మును [illegible] • [illegible]
[illegible]
దత్తాసన్నిధ్యము [illegible] • [illegible]
[illegible]
వత్సలోద్బలి [illegible] • [illegible]
[illegible]
దత్సంపాదన [illegible] • [illegible]

కమఠనాథ తవ ప్రథమాభిధాం।
పతిరితి ప్రథితాం జగతి శ్రియః।
ప్రకటయన్స్వహ! కూర్మ సతీక దాఽ।
వ్యతి సమీపభువం సజహాతి తే 59

సౌలభ్యం కమఠ స్వరూప [illegible]
[illegible]।
స్వీకారేణ సమర్పితస్య, బహూధాఽఽయ [illegible]
[illegible]।
స్వామిత్వం స్వజన ప్రహాణ విముఖః [illegible]
[illegible]
శ్రీకూర్మాధిప తే! స్వయం [illegible]
[illegible] వాసతి తే 60

ఆశ్రిత కార్యాపాదక। గుణజాతం [illegible]
పరిపూర్తి।
ప్రకట ప్రాప్తి సమాఖ్యం। తత్ [illegible] సేషు
సంద్యన్నమా 61

మ॥ కమఠాధీశ్వర! నీ 'శ్రియఃపతి' యనం గానొప్పు
నాద్యాభిధన్।
సమ మీలోకమునందు లేనిదను మన్నాటించుచు
న్ప్రేమతో
రమ నీపార్శ్వము వీడకన్నిలచె నారా! 'యొప్పుగు
న్వేడలే
సమదారాధిగనిన్న టంచు సతతమున్ హార్దంబుతోఁ
గొల్తు మన్॥ 59

సీ॥ సౌమ్య కూర్మతనువు సౌలభ్యము సుచించుట
నల్పులిచ్చు దానమధికముగను
కోరినవారికి తృప్తిగఁ జెలగు మండుటనీదు
సౌశీల్య గుణమును చాటుచుండ।
తనవారి విడనాడకను వారిఁ బంచుట
స్వామిత్వగుణమును చాటుఁగాను
ఓ శ్రీకూర్మపురనాథ! నీ కూర్మరూపము
కళ్యాణగుణ సీమ కాంచఁగలుగు॥ 60

తే॥గీ॥ ఆశ్రయించెడి వారల నాదుకొనుచు।
[illegible]।
[illegible]।
[illegible] 61

సౌందర్య మార్దవ కృపాముఖ సద్గుణాస్తే।
రూపాన్తరే తవతు కేశవదేవ ఆసన్ః
శ్రీకూర్మనాథ! లవకాల ముదీక్షమాణా।
స్తంహాతు మేవ ముదితాసచ శక్నువామ॥ 62

తవవీరగుణస్య సీమభూతః॥
మహిజా శమితస్య దణ్డకాయామ్।
పవనాత్మజసే ర్మనోనిరోద్ధా।
రఘువీరః పరిచకాస్తి చాపబాణీ॥ 63

తేజస్తేచక్ర మధ్యపరితగతవపుష శ్చక్ర నారాయణాఖ్య।
స్వైధైర్జాజ్వల్యమానం సకల రిపుజన వ్యూహ సమ్భేదదక్షమ్।
యద్భక్తానాం విరోధిపరిశమన సమగ్నో సంస్ఫురద్విద్యుదాభం।
దారిక్తన్మస్తేష్వకస్మాదశనిరివపతే స్నిగ్ధహో త్తేజతీక్ష్ణమ్॥ 64

శా॥ సౌందర్యంబును [illegible]
[illegible]
యందంబా గుణాముల్ [illegible]
[illegible]
విం బాహ్యా [illegible] కేశ [illegible]
[illegible]
అందంబా [illegible]
[illegible]

ఆ॥ వె॥ సీదుసీర [illegible] నెలకొ [illegible]
సందు [illegible]
ఎ [illegible]
కంబు [illegible]

శా॥ [illegible] తేజంబుల [illegible]
[illegible]
ను తేజంబయి సర్వ [illegible]
[illegible]
బత్తి [illegible]
[illegible]
నతి [illegible]
[illegible]

[illegible] బలి[illegible] [illegible]
[illegible]॥ 65

[illegible]
[illegible]
[illegible]।
[illegible]
[illegible] ప్రభవాన్
నాహం[illegible]॥ 66

[illegible]
[illegible]
కథమగణి [illegible]
[illegible] 67
సమస్త కళ్యాణగుణా[illegible]॥
[illegible]
[illegible]
కథం[illegible]॥ 68

[illegible]

—•••••—

కం॥ దాసులయార్తి దీర్పన్। గాసింతయు వెన్కఁదీని♦
కాంక్షతో వెలయున్।
నీసలలిత బలినారా। వాసతనూవాసిశక్తి♦
వాసిగ దేవా! 65

శా॥ నీయందున్న నుఁబాయలేని సతియా♦
నీ రేజయందున్ వగన్।
ఆ సంసారాప్తులఁ బ్రేగ యూవనమ్మదు♦
త్యాదుర్జలంగున్ గదా।
నాయల్పజ్ఞత చేతి వానిసిట నీ♦ దాసుండు చెప్పంగలే।
ఓరంగా! కూర్మపురాధినాథ! కనుమీ♦
యొప్పారు నీసత్కృపన్॥ 66

చం॥ నళినభవుండు శంభుఁడు స♦నందనముఖ్యము
నుల్ తలంపఁగా।
నలవియు కాని నీదు సుగు♦ణావళి వైభవ మొ
ప్పగాసునా।
కలవియె? పేర్కొనంగ భవ♦సర్జ్జభవాంతముల
స్మిటనొక్కి।
ట లవమునంగఁజాలెదె శ్రీణాభుఁడు కూర్మపురాధి
నాయకా!॥ 67

కం॥ గణుతిస్మాచెస నీ స।
ద్గుణపాలబు సన్ననాకు♦ గొదవగు మతితో।
సనుమూర్తి మైసందరమా।
ఫణితిస్మతి వెన్కదాట♦ ధన్యచరిత్రా॥ 68

ఇది భగవద్గుణవర్ణన కందంబులు

సమ్యాప్రార్థనా కదమ్బః

నసిత్యా కర్మాచరణే సమర్థో।
నచాపి నైమిత్తిక కర్మనిష్ఠః।
ఏవం సుచిత్తార్జన దుర్గతో౽హం।
కథమ్భవేయం కృతుపారదృశ్వా॥ 69

న యమనియమకా ప్రాణాయామో నవా౽౽సన
నిష్ఠతా।
న విషయపరాగ్భావో ధ్యానం న ధారణా
పూర్వకః।
న చమఘు సమాధానం ప్రోద్రే సయోగ
ఇవజ్యతః।
కథ మిహా ఘటే తాద్యం జ్ఞానం స్వరూప
నిదర్శకమ్॥ 69

అఘవిధురిత సమ్యగ్జ్ఞాన సాక్షాత్కృతాత్మా।
ప్రకటిత శ్రుతిమార్గైర్బ్రహ్మ సంసార యథార్థస్సు
సనుభవతి నిజ ధ్యానా౽నుగమ్యం సుగమ్యం। ।
కథమఘ హృత సత్యజ్ఞానలేశో నఘుస్యాం 70

సంప్రార్థనా కదంబము.

సీ॥ నిత్యకర్మలనైన ♦ నెఱవేర్పఁ గాలను
నైమిత్తికంబుల ♦ నేను తెలియ।
సంధ్యావిహీను శౌ ♦ చం[illegible]
దానఁ జేసి య[illegible] ♦ దానములను।
ఎట్లుచేయుదునయ్య! ♦ యొంచఁ గా [illegible]
యమ నియమాదుల ♦ [illegible]?।
ఊర్పులు బంధించి ♦ నేర్పు[illegible] నాసన
నిష్ఠ ప్రత్యాహార ♦ నిపుణతయును।

తే॥ గీ॥ ధ్యానధారణ పటుసమా ♦ ధానములను।
యోగమెట్టుల నలుపు స ♦ [illegible] లక్ష్య
మిట్టివానికి జ్ఞాన[illegible] ♦ [illegible]।
నాత్మరూపముఁ గనుఁగ [illegible] ♦ [illegible] ననాథు॥ (69)

శా॥ పాపంబెల్ల సుకర్మచేఁ దొలఁగఁ గా ♦ భావించి
[illegible] చే!।
నాపై నాత్మనుఁ జూడఁగల్గు మనుతే ♦ [illegible]
[illegible]।
నేపారస్గను గొందురట్లుగ [illegible] ♦ [illegible]
[illegible]!।
పాపాత్ముండ విలుప్త ధీలవుఁడ నో ♦ [illegible]!
[illegible]!॥ 70

కర్మజ్ఞానాను విద్ధస్మృతి తతివిషయాం భావితాన
న్యసంవి।
దూరిప బ్రహ్మనుపక్తృ స్వమతి కలిత సత్పక్షవ
ర్గ్యానుగమ్యాః।
కూర్మాధీశ! త్వదీయం తదితర శమల ప్రోతతా
మిసృగ న్థైః।
రూపం ధ్యాతుం కథంస్యాత్కిస్విమ మిచ్ఛతైర్గ్యా
దృశామస్మదాద్యైః॥ 71

ప్రపత్తేస్తంత్రత్వాత్ప్రవ ద్వితయ కసకాబ్జంహిశరణం।
యదా స్వీయాచార్య ప్రపదన విధేఽనాం
పరిగమితః।
త్వదైవ స్వామిం! స్త్రే నిరుపధి కృపాయా
విషయతా।
మనుప్రాప్తోఽస్మిత్ త్వామిహ కృపయా
స్వీయవిభో!॥ 17
పరశ్శతమనుష్ఠానం స్పృజతినాఽఘకర్మాణి తా।
స్వనుష్ఠానమిమంజనలమ్యాపనుపల్లి ప్రసాంగాత్ప్రభో
భవత్తు ఇతి బంసతా కమఠనాథ! సమ్యక్త్వయా!
సముద్ధరణ దాక్షిణ్యనాస్వపప సుస నేయోఽగతిః॥71

అగతిం, పతితుం ససారిణో మాం।
సను రామానుజ దేశికాంఘ్రి బద్ధమ్।
అపితు త్వామముం నిరీక్ష్య కస్మిన్।
కృపయా కేవల మాత్మసాత్కురుష్వ॥ 72
ఇతి సమ్ప్రార్థనా కపమ్బః

సీ॥ కర్మబుద్ధులతోఁడఁ గలితమాభక్తిచే
నానంద చిమ్మ్రిపమయినబ్రిహా్రి।
మతిగోచరించెడి మహితాత్ములకు నీదు
కూర్మిరూపము తోఁచు కూర్మనాథ!
ఉన్నదున్నట్టుల నుజ్జ్వలాకారతఁ
గాని యస్యకలుష కలితవిషయ।
ప్రివణ్య పటుతిమతి ప్రిమాంతరంగులౌ
నావంటివారికి నయనగతమె?!
నీపాద కనకాబ్జ నిహితభాగుఁడనగుచు
శరణంబుఁగొంటినే తుణముసంపా।
ఆచార్యపాదంబులాశ్రియించిన నేను
తత్క్షణమాటిగా త్వదుపకృప।
పరిసరింపనర్హతఁ బ్రాప్తించినాఁడను
కృపతోఁడఁజూడుమా కూర్మనాథ!॥71

తే॥గీ॥ వందలెన్నియు తుణముసఁ బాపములను।
జేయుచుందును జనుఁడవి చేరి నీవు।
సన్నిధానముసం మను నెన్ని నీవ!
చేప్పుచుగతిని సన్ దేవ నేప్పుతోడ॥ 71

ఆ॥వె॥ అగతినె మనంచు నసఁటాలనో దేవ!
యతివాగు పదముల సతికెఁయుంట।
కతన, నీవ్రుయతిప్రు గని కావఁగావలయు।
నతినియుందునుఁచు నతిను కరుణ॥ 72

ఇది సంప్రార్థనా కదంబము.

సిద్ధాన్తప్రస్థాన కథనస్తుతిః

చార్వాక సిద్ధాన్తః

జగత్సర్వం సూర్యాత్మకమిదమభిసంసృష్టమన్యైరభివిష్టః ।
రపి త్వస్మిన్నాస్తే ప్రబలతర సంసారగహనే।
చితిర్జ్ఞాతా తేషాం వివరణ పశాస్సృత్యతి చితిః॥
స్వభావో హేతుస్స్యాదితి వదతి లోకాయతజడః॥

బౌద్ధ సిద్ధాన్తః

క్షణభఙ్గురమత్ర సమం సను వాసనయా స్థిరబుద్ధి కరమ్।
మతి కల్పిత మేవ న బాహ్యమనన్యధి వేదితి బౌద్ధమతే।
అనుమాన చితి ప్రమితం సబహిర్ విషయగ్రహ గోచరితం।
సకలం రహితం సహింసం ప్రవదతి ప్రసిద్ధ చర్వాకః॥ 74

ఏతే సూర్య ప్రభువర! భవస్త్వత్ప్రకాశేన యుక్తాః।
ప్రాజ్ఞంమన్యా స్వమతి లసితం ప్రోల్లసన్తః ప్రశస్తమ్।
నో చేల్లోకే జడమచలసం చాలయన్తో గతాస్యుః।
పశ్యంస్త్వత్త్వత్ప్రభ గభిల ప్రేత్త్వేరితాః ల్లోకే॥ 74

సిద్ధాంతవర్ణన కదంబము.

చార్వాక సిద్ధాంతము

ఆ॥ వె॥ జగము పరమాణువులఁ జతిపడసగు మండి।
వివిధంబులగు వానిఁ బిగిసి యట్టి।
తెలివిపుట్టును వానిఁ గలయిక విడిపోవ।
నశియించుజ్ఞానము వశము దప్ప॥ 72

ఆ॥ వె॥ కలయుటలఁ విడుటలుఁ గలుగు స్వభావంపు।
మూలముచేననును మూఢమతిని
చార్వాకుఁడనువాఁడుఁ జాలంగ నీమతము।
లోకాయతంబయ్యె లోకవితతి॥ 73

బౌద్ధ సిద్ధాంతము

సీ॥ "మాటి మాటికిఁబుట్టి మాటికి నశియించు
జగమింత వాసన జగినిఁదిరము।"
"మనసుచేఁగల్పింపఁ బడెఁగాని వేఱుగా
బాహ్య ప్రపంచంబు బండిసునన్న।"
"అనుమానగమ్యమై యనుభవవేద్యంబు
కాకయుండు జగము కలదు కాని"
"శూన్యమేనిజమగు నన్యవస్తువుయు లేదు
చూడ నండ్రు వాల్గు శుద్ధబుధులు।"

తే॥గీ॥ వీరలందఱు నీదృష్టి పారకుంట।
దెలియు వారలభంగిని దెలుపుచుందు।
జగమునందున జడమును వలసవర్తు।
పేరకుంచును కనిపింప లేంటండ్రి॥ 74

జైన సిద్ధాన్తః

హా! హన్త! కేచిదిహ హన్తి సపీలకాన్తః।
రాత్మా వికార రహిధాకృతి భాగితేషు।
నైవాఽఙ్గ్యకాన్తిరపి చేశ్వర మస్యమస్మా।
త్తర్క వారణార్థ మితిమూరగ వావనాకేషు। 75

తర్క సిద్ధాన్తః

స్పర్శరూప రసగంధ గుణాఖ్య వాసిత శబ్దగుణ
ఖైరుపల్ప్తమ్।
ఈశకాలపు మదృష్ట నిమిత్తైర్లోకమాహనతి
తర్క వినిమ్నః। 76

ఆత్మాతథాఽగన్తుక చేతనత్వా।
విశిష్టరూపః కిల తస్యముక్తౌ।
జ్ఞానస్య నాశస్త్వితి చాహ దేవ!
కటాక్షలేశైర్గ్రథిత స్వదీయైః। 76

జైన సిద్ధాంతము

శా॥ అయ్యారే! జినభక్తులందురుగ కదా! ఆయాకాశరీరం
బులం,
దయ్యైకాసనముతోడ నాత్మలొాల! యున్ నాత్మ
ల్వినాయకాశ్రయం!
అయ్యా సృష్టి లేదు లేదనుచు వారల్లో
వాదింతురా!
సయ్యాటల్గాని చేయు వాదనల నే సాధుల్ని రోధిం
తురా॥ 75

తర్క సిద్ధాంతము

సీ॥ తార్కికుండు తలంచు ధర యొలియణువుల
గుచి యణువులన్ని రు పాపయుతప్పు!
టణువులం దేజంబు ననిలంబు స్పర్శాణు
వులనుం బట్టి పుట్టు వ్యోమమరయ!
శబ్దంబుగల విభువు జగదుత్పనము నీ
కాలాత్మనియతుల కలనం గల్గు!
ఆత్మలగుణ మొక్క ... జ్ఞాన
మది వచ్చి పోవు మతిసస్వరమగు!
తే॥గీ॥ ముక్తి యనంగను జ్ఞానంబు మొదలుముట్ట!
శాంతినొందియు నాత్మ పాపాణ కల్ప!
మగుట కంటెను వేరేది తగను లేదు!
యనుసు నీవగు దయ లేక ననఘచరిత!॥ 76

శాఙ్కరాద్వైత సిద్ధాన్తః

ఆసతాం నిగమ బాహ్యాగతాస్తే।
సేవమాన మురరీకృతవస్తః।
కేఽపి వేదవచనాస్తరి తార్థం।
వ్యాస్యథాఽభిదధతీహ, కుదృష్ట్యా॥ 77

తేష్వేకే సర్వమాన ప్రమిత మపి జగ
న్మాయయా బ్రహ్మణాస్య।
రూపం బంభ్రమ్యమాణస్య చ నసదితి కూ
టస్థ చైతన్యమూర్తేః।

మోక్షః స్యాద్భ్రాన్తినాశాత్పునరపి చితిమా
త్రైవ శేషస్థితిః స్యా।
ద్భ్రాన్తైర్నాశ స్తదసద్గత నిగమవచో
జ్ఞానతశ్చేత్యవోచన్॥ 78

భాస్కరాద్వైత సిద్ధాన్తః

తావతాఽప్యకృత కృత్యనిజోక్తి।
ద్వేషతశ్చ పరమార్థముపఘ్నన్।
బ్రహ్మగం, తదపసర్పణసర్గ్యం।
ప్రాహురత్రకతి చిజ్జగదేతత్॥ 79

శాంకరాద్వైత సిద్ధాంతము

ఉ॥ వారినటుండనిమ్ము నిగమంబులనంటకపోరి వట్టిరా!
తేరఁగ వేదవాక్యములఁ దెల్పియు వారలఁ
బ్రమాణమెంచిలరే ।
వారలలోని వక్రమతిమానవులు నేటిగుణస్పృష్టిని
దీసగఁ జేస్తుఁ జూచ పరతీర్థముల్మఱే
యేమనవచ్చలెన ॥ 76

ఆ॥వె॥ వారిలోనొక కొందఱు బుద్ధులరసి ।
సర్వమానవమిత జగతియును
మాయచే భ్రమియించు బ్రహ్మతాపాపు ।
వేఱేదియును లేదు విశ్వచరా ॥ 77

ఆ॥వె॥ ఆబ్రహ్మకూటస్థమది చిత్స్వరూపము ।
భ్రాంతి తొలగినంత బ్రహ్మమగును ।
భ్రాంతినాశము దానియంతర్గతంబైన ।
'తత్త్వమస్యా'ది శబ్దంబు కలిన ॥ 78

భాస్కరాద్వైత సిద్ధాంతము

తే॥గీ॥ అంతమూర్తము చేతనువంతపొక ।
బహ్మ నిజమగుసట్టి యుపాధివలన ।
జగము గనునుండు నదిపోవ జగము పోవు ।
సనుచుసందుల నొకరందు రమాంచరిత! ॥ 79

[illegible]ద్వైత సిద్ధాన్తః

ప్రపంచ[illegible] కేచి త్పరమార్థ మేతి
జగన్నివ[illegible] యథార్థవిత్తేః
[illegible] త్రిగుణాం చి[illegible]
[illegible] కల నా[illegible] ౮౦

[illegible] సగుణ [illegible]
[illegible]
[illegible] సగుణా [illegible]
వాక్యై[illegible]
[illegible] పశ్చాద్భవ[illegible]
మిత్యేవమా[illegible]
[illegible] యం [illegible]
య[illegible] ౮౧

[illegible]ద్వైత సిద్ధాన్తః

[illegible] ఆ[illegible]
స్వతన్త్ర[illegible] జగత్[illegible]
[illegible] స్వతన్త్ర ఆ[illegible]
[illegible]
జగత్[illegible] ౮౨

మూడవాద్వైత సిద్ధాంతము

తే.గీ॥ మఱియు కొందఱు వారలు ♦ నిఖిల జగము।
భ్రాంతి కాదని పరిణామ ♦ మంతె గాని।
తత్త్వవేదన మొనవిన ♦ గలరు, సగుణ।
సన్మయ బ్రహ్మ నిజమని ♦ చెప్పెదరట॥ 80

సీ॥ అసచ్ఛేదన్యాయ ♦ మపగొని సమస్తాగమతతి।
సన్నిషేధంబొనర్చి ♦ సవరనిగమోక్తి,
సగుణవా।
క్ప్రపంచం బల్ల త♦త్పరమగుమతిన్ బట్టునదియై
యపోహంబొనంత్రి ♦ యగుణ వచనంబంచు
కుదృశుల్। 81

ద్వైత సిద్ధాంతము.

పంచచామరము॥
స్వతంత్రమస్వతంత్ర మ♦న్న నామ్న్యమందు
తత్త్వముల్।
స్వతంత్రుడొక్కడందు న♦స్వతంత్రముల్ జడాత్మకా॥
సతంబు సృష్టి చేయు ♦ యధీను నైన జీవులే॥
స్వతస్సిద్ధ వేద ♦ స్వతంత్రులంచు
ద్వైతులున్॥ 82

సాంఖ్యసిద్ధాన్తః

సాక్షీ ప్రేమస్స్వతన్త్రాః [illegible]
[illegible] త్మానం సన్నిధానాత్।
వృద్ధ్యాద్యభూమికానాం [illegible]
[illegible] తత్త్వకానామ్॥
ఆత్మానః సాక్షిభూతాః [illegible] సమితేః
పఙ్క్తీనాం [illegible] వతాస్స్యుః।
ఇత్యేవం సర్గతత్త్వం నియమిత్వరహితం సర్వ
మానాఽప్రసిద్ధమ్॥ ౮౩

మీమాంసకసిద్ధాన్తః.

వేదోఽనాదిస్స్వతస్సిద్ధముక్తంయజనహింసన సత్కర్మ
జాతంత్వపూర్వాత్।
తుష్యంసః స్వర్గాది భోగంజనిత మనుభవే
న్నాత్రిజాతాఽస్తి దేవః।
సర్గోఽనాదిః ప్రవాహః స్సంసారభవే
[illegible]!
త్వాప [illegible] భవేనమతే
మద్గతాః కూర్మనాథ!॥ ౮౪

సాంఖ్య సిద్ధాంతము.

సీ॥ సాంఖ్యమతమువారు • [illegible] త్రయమున [illegible]
ప్రకృతి సృష్టి [illegible] • [illegible]
[illegible]ల సాంఖ్య[illegible] • [illegible]
[illegible] • [illegible]
ప్రకృతి [illegible] • [illegible]
జీవులు సాక్షులై • [illegible]
జీవపరిధానముల • చేసి పంగ్వంధుల
పోలికె [illegible] • [illegible]

తే॥గీ॥ సాంఖ్యులల సర్గము • [illegible]
కర్త లేక సుస్థాయము [illegible]
[illegible] లేమ[illegible] • లుద్గ్యయుండు।
[illegible] వారల • [illegible] ౮౩

మీమాంసక సిద్ధాంతము.

ఉ॥ వేదమునాడు యజ్ఞము • [illegible] కర్మ
[illegible] సం।
[illegible] • భావన కర్త[illegible]
స్వర్గము [illegible]।
లేక దేవతాగణము • లేదు ముక్తి [illegible]
[illegible] కర్తయునని।
[illegible] • [illegible]
[illegible] 84

విశిష్టాద్వైత సిద్ధాన్తః.

కూర్మస్థనాథ! భవన్నిజ విశిష్టరూపం।
రామానుజో మునిపతిః ప్రథయాఞ్చకార।
పూర్వం పరాశరసుత సూత్రగణం వివృణ్వన్॥
స్వవ్యాఖ్యయా ప్రథిత విశిష్టతనుం తతార॥ 85

సర్వప్రమాణ సుమనస్సముదాయ సమ్యగ్రూపం।
సుందరాఙ్గం శ్రుతిశిరః ప్రథితం సదార్యమ్।
రామానుజస్తవ స్వరూపమయా విశిష్టం।
స్వాన్తం గతః స్వయం కూర్మనాథ!॥ 86

భేదాభేదపరాః శ్రుతీర్ఘటక సద్వాక్యైశ్చ నిర్గుణ
గాత్మనో।
స్వాభావిక్యనవధిక సద్గుణ శ్రుతిగణం హేయో
జ్ఝితి కల్యాణినాం।
తాత్పర్యాత్సరసం విచిత్య భగవాన్ రామాను
జోఽస్మిన్మతే।
సర్వం వేదవచః సనాథమితి వ్యస్థాపయ
త్కూర్మప!॥ 87

ఇతి సిద్ధాన్తవర్ణన దశకమ్.

విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతము.

ఆ॥ వె॥ కూర్మాధినాథ! నీ♦కూర్మిరూపవు తెరవు।
రామానుజార్యుఁడు♦రహినిఁజూపె।
వ్యాససూత్రింబుల♦వ్యాఖ్యానమొనరించి
తిరిగిరి వులగెల్చి♦తేటపరచె॥ 85

ఆ॥ వె॥ అన్ని ప్రమాణంబు లన్వయించెడిరీతి।
ఘంటాపథంబుగాఁ♦గాంచునట్లు।
వేదాంతమందున♦విచలింపఁగారాని॥
ప్రఖ్యాతమతమును♦ప్రచురపరచె॥ 86

తే॥గీ॥ శిష్ట రామానుజుండు విశిష్టమగుచు।
వెలయు నద్వైతమతమని♦వెలుఁగ జెప్పె।
అన్నిమతములలోఁపల♦మిన్నయగుచు।
కమఠనాయక! వర్తిల్లె♦కరమునిదియె॥ 86

సీ॥ వేదాంతవాక్యముల్♦వేదించు జీవాత్మ
బ్రహ్మాల కభేదంబు♦పరగభేద।
మునుఁజెప్పు చోటులం♦దు నదేహా దేహితా
భావంబుచే సమ♦న్వయము చేసి।
సగుణ నిర్గుణవాక్య♦సమితిని హేయాతి
కల్యాణపరముగ♦ఘటకవచన!
మూలకంబుగనర్థ♦ముజ్జెప్పు వేదంబు
నందర్థరహితము♦లయినవాక్య।

తే॥గీ॥ మేది లేదని యతిపతి♦యెంతొబాగ।
నిర్వహించెను తగురీతి♦నిఖిలమాన।
తతికిన విరోధమైనట్టి♦గతిని దేవ;।
పరగ నీమతమన్నిట♦సరయమిన్న॥ 87

ఇది సిద్ధాంతవర్ణన కదంబము.

క్షమాపణ కరణమ్

త్వ్యాహం మిశ్రిసుమాసుమోఽ స్వదనాన్యదీ [illegible]।
భూతిర్మనో నదనగ [illegible]।
అ[illegible]! త్వదీయ [illegible]
దాసో లఘుత క్రియతే ఏవ [illegible] ॥ 88

పద పద్మార్చనము తెలియదు [illegible]।
పాద్యార్ఘ్యాద్య [illegible]।
కూర్మనాథ! [illegible]।
క్షమ్మస్వామి కృ[illegible] ॥ 89

వ్యాసోఽహాజ్ఞ్యము? [illegible]
[illegible]।
పశ్లోకిమె? తే సుఖ[illegible]
[illegible]।
గాతోంత్వాజ్ఞ్యము నా[illegible] తవస
న్నామాని గాయన్[illegible]।
శ్రీకూర్మనాథ! సర్వ[illegible] పిగుణ
స్మృత క్షమ్య[illegible] ॥ 90

గఙ్గాజలే సుమను[illegible] సేవ్య।
[illegible] క్రియతే ఆ[illegible]।
[illegible] భిన్న[illegible]।
[illegible] ॥ 91

శ్రీ కూర్మనాథ స్తవము

క్షమాపణ కదంబము

కం॥ నేనేడ మందమతినో!
హా! నీ మైశ్వర్యగరిమ ♦ [illegible]
నే నీ మహిమను [illegible]
బూనుచుండగ [illegible]

ఆ వె॥ ఇటుల నువ్యాఖ్యం [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
కావవలయు దేవ! ♦ కమలేశ! కృ[illegible]
నీదు రూపగుణ [illegible] ♦ [illegible]

ఆ వె॥ వ్యాసుడనా? నేను ♦ [illegible]
నెవ్వాడను [illegible] ♦ [illegible]
ప్రహ్లాదుడనే? నేను ♦ భక్తి [illegible]
నెవ్వాడను పరికించి ♦ [illegible]

ఆ॥ వె॥ నారదుడనె? నేను ♦ [illegible]
గానంబు చేయ నెవ్వాని [illegible]
కాను కాను నామ ♦ [illegible]
క్షమియింపు నే చేయు ♦ నపరాధమునకు

తే॥గీ॥ కోటయయినట్టి ముని సేవ్య ♦ శ్రీ [illegible]
గాంగ జలమును [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] తీసికొంబు ♦ [illegible]
శుద్ధచరితుడ! [illegible] ♦ [illegible]

పవిత్రచరితే దేవత్వా। త్వాయి మే వాక్ప్రవృత్తిః।
నాస్తి మాలిన్యగన్ధోఽపి। త్వహం నిర్భర
తాంగతః॥ 92

ఇతి ప్రార్థనా కదమ్బః.

ఉప సంహారకదమ్బః.

భూయో నమామి కమఠాఽధిప మిష్టదాతృ।
శ్రీకూర్మ కమలాకారసయా సమేతమ్।
నానావిధం సకలకృత్స్న మిలాసుత యోగం విశిష్టం।
శ్రీశశ్రీపతిం బలిదేవ శయానం దేవాన్॥ 93

భూయః సగోత్రస్య విమానసరోదా।
శ్వేతాద్రిప్రస్థాన యోగి ముఖా స్తుతిరసా।
పక్షాన్తరే స్వస్తిముఖా నృసింహః।
నమామి దుర్గాం చలతోయం సంస్థానా॥ 94

సర్వేశ్వరాయ స్థానమాలాం నిత్య భక్తాః।
సత్త్వేశ్వర శ్రీ సుమహోదర హస్తాన్।
శ్రీకూర్మదేవస్తుతి పాఠశీలా।
స్పష్టే మహాభాగవతాగ్రగణ్యాన్॥ 95

కం॥ పావనచరితుఁడవు నీవగు॥
పావనచరితంబునాటి • వాక్కులచేతన్।
ఆవిలము కాదు కాదని!
యీవిధి నే నిర్ణయించి • నైతిని దేవా!॥ 92

ఇది కుసుమాసన కదంబము.

ఉపసంహార కదంబము.

చం॥ మతిమెయి కూర్మునిన్ మ్రొక్కెదను • మాకమలాధిపు
నిందిరా సతిన్।
సరమునిఁ గేశవాహ్వయుని • సత్కృతికు, నఘు
నాథుభూసుతా।
వరతను లక్ష్మణాహ్వయుని • వక్రవగాక్రముఁ
జక్రదేవునిన్।
బుధవరు బల్యపీఠమున • బంధకి దేవుని
భక్తితోఁ జుతన్। 93

ఆ॥వె॥ [illegible]
[illegible]
ముఖ్యభక్తులనెల్ల మదిఁ మ్రొక్కె యతిరాజు
[illegible] 94

ఆ॥వ॥ [illegible] ముకుందాఖ్యు।
[illegible]
[illegible] మ్రొక్కెద।
[illegible] 94

తే॥గీ॥ [illegible] భక్త॥
[illegible]
[illegible] నెట్టి।
దాసి నెల్లను మ్రొక్కెద • మానుగాను॥ 95

భేరీ కాహళ శఙ్ఖముఖ్యనిఖిల సద్వాద్యైః
తాలాదికం।
వాద్యం నాదయతశ్చ కూర్మసవిధే సఙ్కీ-
ర్తనైకోద్యతాన్॥
సేవాయత్తజనాన్పటూంశ్చ నిఖిలాననుగ్రాగసః
కర్మతాన్।
సంసేవ్యా సిమిషేతుకో మమజనిం కుర్యా
న్మహాంసార్థకమ్॥ 96

నత్వా సద్యస్త్వాం పాలాక్షగేశం।
ధ్యాత్వా దేవం కూర్మనాథం సభక్త్యా।
క్షేత్రస్థానాం దేవతానాం సమాసాం।
సేవాఙ్కుర్వన్యాపనం జన్మకుర్యాన్మః। 97

దేవ లయశ్చ పరితః కమఠాధినేతుః।
శ్రీకూర్మనామనగరం సముపాగతానాం।
యస్మిన్స్వజాతిబహుజీవనసన్మహీనాం।
శ్రీకూర్మనాథ కరుణావశతస్సమృద్ధాః 98

జయతు జయతు దేవః కూర్మనాథస్సజాయో।
జయతు జయతు కూర్మం తీర్థస్వామిపవిత్రం
జయతు జయతు కూర్మక్షేత్రమత్యాసన్నమస్యం।
జయతు జయతు సర్వక్షేత్రవాసీ జనశ్చ॥ 99

శా॥ భేరీ కాహళ శంఖదుందుభుల వీ♦ణా వేణ్వాది
సద్వాద్యముల్ ।
ఆరావంబున మ్రోగఁజేయుచు జనుల్ ♦ బాకీర్తి
నైకోద్యమన్ ।
మీరార న్సేవలు జేయు సేవకజనాళి ♦ మీరాదు
ను సమ్మోద్యోగాలన్ ।
మీరార న్నాలని తృప్తి నాకొసఁగఁగా ♦ [illegible]
[illegible] 96

ఉ॥ ఉండెడి ద్వారపాలురను ♦ నండజ [illegible]
[illegible] భక్తుల
మెండవు గూర్మ భూరమణ ♦ [illegible]
[illegible]
సుందర కూర్మతీర్థమున ♦ సౌఖ్యము [illegible]
[illegible] ।
గ్రిందుగ సేవఁజేసినను ♦ గొన్నర ధన్యుల
జేసికొందు నేన్ । 97

ఆ॥సె॥ శ్రీమతాధినాథుని ♦ కమనీయ మందిర।
పరిసరంబుననుండు ♦ పురినిఁజుట్టి।
వలఁగొందు కూర్మేశు ♦ సలలిత కృపచేత।
నాల్గుజాతులెందు ♦ నెల్గువృద్ధి॥ 98

తే॥గీ॥ మించుఁగావుత ఁగూర్మప్రభు ♦ విభుఁడు సతితో
మించుఁగావుత సమ్మృతము ♦ మించుకుండ
మించుఁగావుత క్షేత్రంబు ♦ యెంచ శుభము।
మించుగావుత జనపటు ♦ మొలగు సిద్ధి॥ 99

శ్రీ కూర్మనాథ స్తవము

శ్రీమతే కూర్మనాథాయ। శ్రీ [illegible] సమాయుతా
యుదా।

[illegible]తాయాయుతమస్తు శ్రీ [illegible] నిత్య
శ్రీః ॥ 100

ఇత్యేవం [illegible]

ఇతి శ్రీ భారద్వాజ [illegible] విరచితః

శ్రీ కూర్మనాథ స్తవః

శ్రీ కూర్మనాథ సన్నిధౌ సమర్పితః

పరిచరతాం చిరం శ్రీ రక్షతు.

కం॥ శ్రీకూర్మనాథ దేవుని
శ్రీకూర్మపురాధినేత్రియగు దేవికినిన్।
శ్రీకూర్మప్రఁబ్రాకార్త్వమునఁ।
జేకూర్చిసంపత్తి ప్రత్నోషంజెయ్యునశుభమా॥ 100

ఇది ఉపసంహార కదంబము.

ఇట్లు భారద్వాజ రామానుజస్వామి దాసునిచే
విన్నవింపఁబడిన శ్రీకూర్మనాథస్తవము
శ్రీకూర్మనాథుని సన్నిధిని సమర్పింబడి
కలకాలము భక్తులలోఁ బ్రిచారమందుఁగాక.

